

**AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDE
FEDERAL YARGILAMA SİSTEMİ VE BU
SİSTEM İÇİNDE CEZAI YARGININ YERİ
VE İŞLEYİŞİ**

METNİ HAZIRLAYAN HUKUKÇULAR

ÇİÇEK ZOROĞLU EMED

Hukuk Eğitimi: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi (Denklik, 2001); Suffolk Üniversitesi Hukuk Fakültesi (J.D., cum Laude, 1994); Boston Üniversitesi (B.A., cum Laude, 1991).

Kayıtlı Olduğu Barolar: Massachusetts Barosu (1995), New York Eyaleti Barosu (1995).

UMUT KOLCUOĞLU

Hukuk Eğitimi: New York Üniversitesi (Hukuk Yüksek Lisansı LL.M, 2001); İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi (1998).

Kayıtlı Olduğu Barolar: İstanbul Barosu (1999); New York Eyaleti Barosu (2002).

ELİF KÖYMEN

Hukuk Eğitimi: Boston Üniversitesi Hukuk Fakültesi (J.D. 2001); Massachusetts-Amherst Üniversitesi (B.A., magna cum laude, 1997).

Kayıtlı Olduğu Baro: Massachusetts Barosu (2002).

PİRAYE KURANEL

Hukuk Eğitimi: Boston Üniversitesi Hukuk Fakültesi (Uluslararası Bankacılık ve Finans Hukuk Yüksek Lisansı LL.M, 2001); İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi (1998).

Kayıtlı Olduğu Baro: İstanbul Barosu (1999).

SELİN ÖZBEK

Hukuk Eğitimi: Pennsylvania Üniversitesi Hukuk Fakültesi (Hukuk Yüksek Lisansı LL.M, 2001), İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi (1998).

Kayıtlı Olduğu Baro: İstanbul Barosu (1999).

KAYRA ÜÇER

Hukuk Eğitimi: Georgetown Üniversitesi Hukuk Fakültesi (Hukuk Yüksek Lisansı LL.M, 2000); Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi (1998).

Kayıtlı Olduğu Baro: İstanbul Barosu (2000).

METNİN EDİTÖRLÜĞÜNÜ YAPAN HUKUKÇULAR

DR. ŞÜKRÜ ALPARSLAN

Hukuk Eğitimi: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi (Doktora, 1983); İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi (Lisansüstü Ceza ve Ceza Usul Hukuku, 1973); İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi (1971).

Kayıtlı Olduğu Baro: İstanbul Barosu (1972).

ÜMİT HERGÜNER

Hukuk Eğitimi: Virginia Üniversitesi Hukuk Fakültesi, (Hukuk Yüksek Lisansı LL.M., 1985); American Üniversitesi Washington Hukuk Fakültesi (Uluslararası Hukuk Çalışmaları Hukuk Yüksek Lisansı LL.M., 1984); İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi (Lisansüstü 1980-1982); İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi (1979).

Kayıtlı Olduğu Baro: İstanbul Barosu (1980).

HÜLYA KIZILER KALEDELEN

Hukuk Eğitimi: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi (1979); İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi (Lisansüstü 1979-1980).

Kayıtlı Olduğu Baro: İstanbul Barosu (1980).

İŞİL ÖKTEN

Hukuk Eğitimi: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi (Hukuk Yüksek Lisansı, 2001), Alabama Üniversitesi Hukuk Fakültesi (Hukuk Yüksek Lisansı M.C.L., 2000), İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi (1996).

Kayıtlı Olduğu Baro: İstanbul Barosu (1998), New York Eyaleti Barosu (2001).

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

I. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDE FEDERAL YARGILAMA SİSTEMİ

1. YARGIÇLARIN SEÇİMİ, ATANMALARI VE BAĞIMSIZLIKLARI

A. Hakimlerin Atanması

1. Amerika Birleşik Devletleri Anayasası Madde III Uyarınca Atanacak Hakimler
2. Eyalet Mahkemeleri Hakimleri

B. Federal Yargı Etik Kuralları

C. Hakimlerin Maaşları

D. Kıdemli ve Emekli Hakimler

E. Adli Eğitim

F. Hakim'in Atayacağı Çalışanlar

G. Amerikan Hukuk Sistemini Diğer Sistemlerden Ayıran Özellikler

1. Hasımlı Sistem
2. Anglo-Sakson Hukuk Sistemi

H. Mahkeme Kararlarının Uygulanması

I. Adli Prosedürün Kaydı

1. Mahkemenin Görüşlerinin Yayınlanması

2. FEDERAL YARGILAMA SİSTEMİNİN ÖZELLİKLERİ

A. Federal Yapı ve Eyalet Erklarının Görelî Yetki Alanları

1. Yalnızca Federal Devlete Özgü Yetkiler
2. Yalnızca Eyaletlere Özgü Yetkiler
3. Federal Devletin ve Eyaletlerin Aynı Anda Olan Yetkileri – Üstünlük Maddesinin Etkisi

B. Tam Güven Ve İtimat Maddesi

II. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ ANAYASASI'NIN GETİRDİĞİ BİREYSEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN KORUNMASINA VE KISITLANMASINA İLİŞKİN İLKELER

A. Usulüne Uygun İşlem ve Yargılama İlkesi

1. Temel İlke
2. Yaşam, Özgürlük veya Mala El Konulması
3. Gerekli Usul
4. Adil Yargılama Haklarından Feragat Edilebilir

B. Usulüne Uygun İşlem Hakkının Hukuki Esasları ve Bireysel Hak ve Özgürlüklerin Korunması ve Kısıtlanmasında Eşitlik İlkesi

C. Hukuki Esaslara Uygun Yargılama ile Eşitlik İlkesi Arasındaki İlişki

D. Mahkemenin Kullandığı İnceleme Standardı

1. Sıkı İnceleme
2. Orta Derece İnceleme
3. Makul Bir Temele Oturtma

E. Hukuki Esaslara Uygun Yargılama

1. Anayasal Kaynak – İki Madde

- 2. Uygulanabilir Standartlar
- F. Eşitlik İlkesi
  - 1. Anayasal Kaynak
  - 2. Uygulanabilir Standartlar
  - 3. Ayrımcılık Sonucu Oluşturulan Sınıflandırmayı İspat
  - 4. Kuşku Uyandıran Sınıflandırmalar
  - 5. Orta Düzeyde Kuşku Uyandıran Sınıflandırmalar
- G. Din Özgürlüğü
  - 1. Dini İnançların Serbestliği Şartı
  - 2. Din Tesis Edilmesi Şartı
- H. İfade ve Toplanma Özgürlüğü
  - 1. İçerik ve Davranış Ayırımı
  - 2. Korunmayan İfade
- I. Basın Özgürlüğü / Konuşma

III. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ ANAYASASI'NIN GETİRDİĞİ BİREYSEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN FEDERAL DÜZLEMDE KORUNMASINDA CEZAİ YARGININ YERİ VE İŞLEYİŞİ

- A. Ceza Muhakemesindeki Anayasal Kısıtlamalar
  - 1. Eyaletler Üzerinde Bağlayıcı Olan Anayasal Yükümlülükler
  - 2. Eyaletler Üzerinde Bağlayıcı Olmayan Anayasal Haklar
- B. Dışarıda Bırakma Kuralı
  - 1. Kuralın Genel Olarak Kapsamı
  - 2. Kuralın Sınırları
  - 3. Zararsız Hata Kriteri
  - 4. Dışarıda Bırakma Kuralının Uygulanması
- C. Ek 4. Madde
  - 1. Genel
  - 2. Tutuklama ve Diğer Tutmalar
  - 3. Delil Teşkil Eden Arama ve El Koyma
  - 4. Vicdanı Rahatsız Eden Yöntemlerle Delil Elde Etmek
- D. İkrarlar
  - 1. Giriş
  - 2. Ek 14. Madde - Gönüllülük
  - 3. Ek 6. Madde, Avukat Desteği Alma Hakkı
  - 4. Zorla Kendine Karşı Yaptırılan Suç İkrarına Karşı Ek 5. Madde İmtiyazı
- E. Dava Öncesi Teşhis
  - 1. Suçlama İçin Somut Dayanaklar
  - 2. Hakkın Temini
- F. Dava Öncesi Prosedürler
  - 1. Tutuklama İçin Geçerli Sebep Olup Olmadığını Tespit Amacıyla Ön Duruşma Yapılması Hali
  - 2. Dava Öncesi Göz Altına Alma, Kefalet
  - 3. Büyük Jüri
  - 4. Seri Yargılanma Hakkı
  - 5. Savcının Beraat Bilgilerini Açıklama Sorumluluğu ve Savunmanın Bildirimleri
  - 6. Cezai Ehliyete Haiz Olma
  - 7. Dava Öncesi Aleniyet

G. Duruşma

1. Duruşmanın Adil Olması Hakkı
2. Jürili Mahkemede Yargılanma Hakkı
3. Avukat Tutma Hakkı
4. Şahitleri Yüzleştirme Hakkı
5. İspat Mecburiyeti Ve Delil Yeterliliği

H. Suç Teşkil Eden İddialar Ve İddia Uzlaşması

1. İddiayı Kabul Etmek
2. Ceza Verilmesi Sonrası Suç Teşkil Eden İddiaların Yeni Bir Dava İle Dolaylı Yoldan İleri Sürülmesi
3. İddia Uzlaşması
4. Suçu Kabul Etmenin Yan Etkileri

I. Cezalandırma ve Cezalandırmaya İlişkin Anayasal Haklar

1. Cezalandırmaya İlişkin Usuli Haklar
2. Temyizde Bozmadan Sonra Yeniden Yargılama Sırasında Daha Ağır Mahkumiyet
3. Cezalandırmaya İlişkin Önemli Haklar

J. Temyiz Hususunda Anayasal Sorunlar

1. Temyiz Hakkı Olmaması
2. Kanun Hükümlerinden Eşit Olarak İstifade Etme Hakkı ve Temyiz Esnasında Danışma Hakkı
3. Temyizin Bozma Kararından Sonra Yeniden Muhakeme
4. Geriye Etki

K. Mahkumiyete İlişkin Olarak Bir Mahkeme Kararının Hükümsüzlüğünün Diğer Bir Davada Dolaylı İddiası

1. Dolaylı İddianın Mümkün Olması
2. Habeas Corpus Prosedürü

L. Cezalandırma Sırasındaki Haklar

1. Şartlı Tahliyenin Hükümsüzlüğü Konusunda Danışma Hakkı
2. Hapishanede Mahkumunun Hakları

M. Aynı Suçtan İki Kez Yargılanma Yasağı

1. Yasağın Ortaya Çıktığı Zaman
2. Tekrar Yargılanmaya İzin Veren İstisnalar
3. Aynı Suç
4. Ayrı Hakimiyet Alanları
5. Savcılık Tarafından Temyiz
6. Kesin Karar Dava Konusu Olmaz

N. Kendi Aleyhinde Şahadette Bulunmaya Zorlanamama Hakkı

1. Bu Hakkı İleri Sürebilecek Olanlar
2. İmtiyazın İleri Sürülebileceği Zamanlar
3. Hakkın Engellenmesi
4. Korumanın Amacı
5. İmtiyazın İleri Sürülmesine Engel Durumlara Karşı Yasaklar
6. İmtiyazın Kaldırılması
7. İmtiyazdan Feragat

KAYNAKÇA

GİRİŞ

Bu el kitabı, Amerikan federal hukuk sistemini, bu sistemin yapı ve işleyişini, ve bireylerin haklarını ve özgürlüklerini korumak amacı ile düzenlenmiş usul hükümlerini Türkiye'deki yargı mensuplarına ana hatları ile tanıtmak için hazırlanmıştır.

Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) Anayasası 1789 yılında kabul edilmiş olup ABD'nin en yüksek kanunudur. Anayasa, her eyalete (toplam 50 tane) kayda değer ölçüde bağımsızlık ve yetki veren bir cumhuriyet kurmuştur. Federal hükümetin yetkileri Anayasa'da tayin edilen sınırlar içinde belirlenmiştir ve geri kalan hususların düzenlenmesi Anayasa tarafından halk ve eyaletlere bırakılmıştır.

Anayasa'nın ilk on ek maddesi hak ve hürriyetler beyannamesi olarak düzenlenmiş ve halka temel haklarını vererek onları hükümetin haksız davranışlarından korumayı amaçlamıştır. İfade özgürlüğü, toplantı özgürlüğü, haksızlıkların düzeltilmesi özgürlüğü, mantıksız arama ve tutuklamadan korunma özgürlüğü, usulüne uygun yargılanma hakkı, zorla suçunu kabul etmeme imtiyazı, el konulan mallarının adil tazmin edilmesi hakkı, ceza muhakemelerinde seri ve halka açık yargılanma hakkı, hem ceza hem hukuk davalarında jüri tarafından yargılanma hakkı, ve ceza muhakemelerinde avukat yardımı almak hakkı korunan haklardan bazılarıdır. Bu sistemde yukarıda belirtilen hak ve özgürlüklerin düzenlenmesi 200 yıllık bir sürece yayılmıştır.

El kitabının ilk bölümü, ABD'nin federal yargılama sistemini tanıtmak için düzenlenmiştir. Bu bölüm, hakimlerin seçimleri, atanmaları, bağımsızlıkları gibi konular ile Federal Yargı sisteminin temel taşlarına dair konuları içermektedir. İkinci bölüm, ABD Anayasa'sının getirdiği bireysel hak ve özgürlükler ile bunların federal çerçevede korunmasına yönelik ceza yargılamasının yerini ve işleyişini anlatmaktadır.

I. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDE FEDERAL YARGILAMA SİSTEMİ

1. YARGIÇLARIN SEÇİMİ, ATANMALARI VE BAĞIMSIZLIKLARI

A. Hakimlerin Atanması

1. Amerika Birleşik Devletleri Anayasası Madde III Uyarınca Atanacak Hakimler

Amerika Birleşik Devletleri Anayasa Mahkemesi üyeleri, federal temyiz mahkemeleri ve federal bölge mahkemeleri hakimleri, Uluslararası Ticaret Mahkemesi hakimleri Anayasa'nın yasama erkine ilişkin III. Maddesi uyarınca atanır. Amerika Birleşik Devletleri Başkanı tarafından aday gösterilen ve atanan bu hakimlerin Senato üyelerinin çoğunluğu tarafından onaylanması gerekmektedir. Madde III uyarınca hakimler süresiz olarak atanırlar ve ancak Anayasa'da belirtilen soruşturma uyarınca Kongre tarafından görevlerinden alınabilirler. Söz konusu hakimlerin aday gösterilmesi veya onaylanması süresinde yargının hiçbir rolü yoktur.

Federal hakim olarak atanmada etkin olan tek kıstas atanacak kişinin kariyeri ve akademik başarılarıdır. Söz konusu adaylar sınava tabi tutulmazlar. Ancak, hakim adaylarının akademik geçmişleri, iş tecrübeleri, yayınlanmış eserleri, entellektüel ilgi alanları, gördüğü davalar ve kişisel ilgi alanları gibi konuları, kişisel özellikleri ve meslek yaşamlarında göstermiş oldukları başarıları detaylı olarak anlatan formları doldurmaları gerekmektedir. Ayrıca adaylar kapsamlı mülakatlardan geçirilir ve kişisel geçmişleri araştırılır.

Politika, Madde III uyarınca atanan hakimlerin seçiminde önemli bir etkidir. Atama, Başkan tarafından Senato'nun ya da atamanın yapılacağı eyalette görevli olan ve Başkan'ın da üyesi olduğu parti mensuplarının Başkan'a sunmuş oldukları listeden yapılır. Başkan'ın gösterdiği adayların Senato'nun Adalet Komitesi huzurunda düzenlenecek oturuma katılması ve Senato'nun her bir adayın atanmasını onaylaması gerekmektedir. Madde III uyarınca atanacak hakimler Başkan tarafından genellikle atamanın yapılacağı mahkemenin bulunduğu bölgede ikamet eden önde gelen avukatlar, ilk derecelerdeki federal mahkeme hakimleri, eyalet mahkemeleri hakimleri ya da hukuk profesörleri arasından aday gösterilir.

Her bir federal hakim belirli bir bölgede belirli bir hakimlik pozisyonunu doldurmak üzere atanır. Resmi olarak atanmadıkları takdirde hakimlerin başka bir mahkemede davaya bakma yetkileri yoktur. Bazı bölgelerde iş yükü nedeniyle bir mahkemenin hakiminin diğer mahkemelerin davalarına da bakması sıklıkla talep edilebilmektedir.

2. Eyalet Mahkemeleri Hakimleri

Amerika Birleşik Devletleri'nde görülen davaların çoğuna eyalet mahkemeleri hakimleri bakmaktadır, fakat bu hakimler federal yargı sistemi içerisinde görev almamaktadırlar. Sözü edilen hakimler eyalet hükümetleri tarafından oluşturulan eyalet mahkemeleri sistemi içerisinde hizmet etmektedirler. Federal mahkeme hakimleri gibi eyalet mahkemeleri hakimlerinin de federal Anayasa'yı gözetmeleri gerekmektedir ve Anayasa'ya aykırı eyalet kanunlarını geçersiz kılmaya ve uygulamamaya yetkilidirler. Eyalet mahkemeleri yargıçları eyalet anayasaları ve kanunları uyarınca çeşitli şekillerde seçilirler. Bu hakimlerin çoğu halk tarafından genel seçimle ya da eyalet valileri tarafından belirli bir süre için görev başına getirilirler. Genel seçimlerde aldıkları oy ile de görev süreleri uzatılabilir.

B. Federal Yargının Etik Kuralları

Kanunlar uyarınca federal mahkeme hakimleri uyuşmazlık konusu olan olaya ilişkin kişisel bilgi sahibi olmaları, davanın taraflarından herhangi birisi ile kişisel yakınlıklarının olması, davanın önceki safhalarında taraflardan herhangi birisinin avukatlığını yapmış olmaları ya da davanın konusu veya tarafları ile ilgili olarak maddi bir çıkarlarının sözkonusu olması durumlarında davaya bakamazlar. Federal mahkeme hakimleri ayrıca Amerika Birleşik Devletleri Adalet Konseyi uyarınca kabul edilen etik kuralları ve prensiplerden oluşan Amerika Birleşik Devletleri Hakimlerinin Çalışma Esaslarına İlişkin Kanun'a uymak zorundadırlar. Çalışma Esaslarına İlişkin Kanun - ve yorumları - yargı birliği ve bağımsızlığı, adaletin sağlanması ve tarafsızlığı, hakimlere izin verilen yargı dışı faaliyetleri ile bunların usulsüzlüğünün engellenmesi konularında hakimlere rehberlik sağlamaktadır.

Hakimler etik kuralları ile ilgili olarak Amerika Birleşik Devletleri Adalet Konseyi'nin Çalışma Esasları Komitesi'nden de yararlanabilirler. Sözkonusu hakimler komitesi, çalışma esaslarına ilişkin kanunları hazırlamaya ve ayrıca hakimlere ve mahkeme çalışanlarına yazılı görüş vermeye de yetkilidirler. Komite ayrıca hakkında görüş talep edilen olaylardan bazılarını seçerek yayınlatabilir. Yayımlanan görüşlerde görüşü talep eden hakim ya da hakimlerin kimlikleri belirtilmemekte ve sözkonusu görüş yazılı olarak ve bilgisayar ortamında hakimlere sunulmaktadır.

Mali konularda menfaat çatışmasını engellemek amacıyla Federal kanunlar uyarınca tüm hakimler – ve ayrıca tüm yüksek kademelerdeki devlet görevlileri – (eşleri ve çocukları için de olmak üzere) malvarlıklarını, borçlarını, görevlerini, kendilerine verilen hediyeleri ve yapılan tazminat ödemelerini listeleyen yıllık mali tablolarını ilgili makama sunmak zorundadırlar. Federal mahkeme hakimleri ve bazı adli makam görevlilerinin açıkladıkları bu tablolar Amerika Birleşik Devletleri Mahkemeleri İdari Ofisi'nde tutulmakta ve kamunun incelemesine açık bulunmaktadır.

Hakimler siyasi ve ticari (kişisel yatırım hariç olmak üzere) faaliyette bulunamazlar ve avukatlık yapamazlar, fakat kamu hizmeti ve eğitim hizmetlerine zaman ayırabilirler. Federal mahkeme hakimleri yazıları, konuşmaları ve verdikleri dersler aracılığıyla hukuk alanındaki hizmetleri nedeniyle ayrıcalıklı bir yere sahiptirler. Federal mahkeme hakimlerinin hukukun, hukuk ve adalet sisteminin gelişmesini sağlayan faaliyetlere katılmaları için hakimleri destekleyen bu önemli rolü Çalışma Esaslarına İlişkin Kanun'da da tanınmıştır. Hakimlerin hakimlik mesleği dışındaki faaliyetlerinden (örneğin ders verme) sağlayabilecekleri gelir maaşlarının %15'i ile sınırlandırılmıştır.

C. Hakimlerin Maaşları

Federal mahkeme hakimlerine ödenecek maaş ve sağlanacak sosyal yardımlar Kongre tarafından belirlenir. Maaşlar ve sağlanan sosyal yardımlar Kongre üyeleri ve diğer yüksek kademelerdeki devlet görevlilerine ödenen ile aynıdır. Anayasa Madde III uyarınca atanan federal mahkeme hakimlerinin maaşlarında ve sağlanan sosyal yardımlarda hakimnin hizmet süresi boyunca indirim yapılamaz.

D. Kıdemli ve Emekli Hakimler

Anayasa uyarınca federal temyiz mahkemeleri, federal bölge mahkemeleri ve Uluslararası Ticaret Mahkemesi hakimleri görevlerini ömür boyu sürdürebilirler ve bu nedenle herhangi

bir yaşta emekli olmaları gerekmemektedir. Fakat 65 yaşını doldurdıkları ve belirli süre hizmet sağlama şartını yerine getirdikleri takdirde bu hakimler emekli olmayı talep edebilirler ve bu durumda maaşlarının tümünü almaya devam ederler. Madde III uyarınca atanan hakimlerden emekliye ayrılanların büyük bir bölümü herhangi ek bir ödeme almaksızın tam veya yarı zamanlı olarak “kıdemli hakim” sıfatı ile davalara bakmaya devam etmektedirler.

E. Adli Eğitim

Adalet sistemi içerisinde yer alan bir kurum olan Federal Adalet Merkezi federal mahkeme hakimlerinin ana araştırma ve eğitim merkezidir. Önemli hukuki konularda, hakimlik mesleği ve dava yönetimi konularında hakimler için çeşitli eğitim programları sunmaktadır. Göreve ilk atanmalarını hemen takiben katıldıkları göreve uyum sağlamaya ilişkin eğitime ek olarak tüm hakimler yeni kanuni düzenlemeler, mahkeme içtihatlarındaki gelişmeler ve bazı hakimlik yetenekleri konularına ilişkin seminerlere katılmak üzere belirli aralıklarla Merkez tarafından davet edilirler. Merkez ayrıca hukuk fakülteleri ile işbirliği yaparak hukukun belirli bir dalında kapsamlı özel bazı programlar da sunmaktadır; ör: fikri hukuk ya da bilimsel delillerin değerlendirilmesi. Merkez, hakimlerin kişisel olarak katılabilecekleri seminer ve programları düzenlemenin yanı sıra, hakimlerin görevlerini icra ederken yardımcı olabilecek çeşitli video kasetleri, kasetler, el kitapları ve diğer yayımları da hazırlamaktadır.

İdari Ofis¹ hakimler için bilgisayar kullanımı ve sosyal yardımlar, çalışan istihdamı, organizasyon ve yönetim, adli etik ve kişisel güvenlik gibi idari konularda eğitim programlarının yanı sıra bölge mahkemesi, temyiz mahkemesi ve iflas mahkemeleri² başkanlığına yeni atanan hakimler için yönetim ve operasyon konularında özel programlar da sunmaktadır.

Federal Adalet Merkezi, İdari Ofis ve Amerika Birleşik Devletleri Ceza İnfaz Komisyonu ortak olarak hakimler ve mahkeme çalışanları için her gün eğitim ve bilgi programları yayınlayan bir televizyon kanalı işletmektedirler. Ayrıca bazı mahkemeler kendi içlerinde tüm hakimlerin katıldığı tartışma programları ve diğer programların yanı sıra göreve yeni atanan hakimler için göreve uyum ve eğitim programları da düzenlemektedirler.

F. Hakim’in Atayacağı Çalışanlar

Mahkeme tarafından atanan mahkeme çalışanlarının yanı sıra her bir hakim için “kalem çalışanları” olarak adlandırılan kendisine ait az sayıda personel atama yetkisi vardır. Hakimler kendilerine idari konularda yardımcı olmak üzere bir sekreter ve hukuki konularda araştırma yapma ve yazı hazırlama konularında yardımcı olacak stajyer istihdam edebilir. Kalem çalışanları Adalet Çalışanlarının Çalışma Esaslarına İlişkin Kanun’a uymak zorundadırlar.

Kalem çalışanlarının görevleri her bir mahkemeye ya da hakim için işi ve yönetim tercihlerine göre değişmektedir. Hakimler kalem çalışanlarının işlerini dikkatle inceler ve denetler. Hakimlerin takdir yetkisini kullanmasını gerektirmeyen hukuki araştırma işleri ve diğer işler için kalem çalışanlarını kullanarak her bir hakim, hakimlik mesleği ile ilgili yükümlülüklerini daha iyi şekilde yerine getirebilmektedir.

---

¹ İdari Ofis Amerika Birleşik Devletlerinin yargı erkine merkezi destek vermek amacıyla kurulmuş bir birimdir. İdari Ofis federal mahkemelerin idari birimlerine, yönetim, hukuk, teknik, iletişim alanları dahil diğer birçok alanda destek hizmetleri ve geniş destek vermektedir.

² İflas hukuku federal hukuktur ve dolayısıyla iflas mahkemeleri federal mahkemelerdir.

G. Amerikan Hukuk Sistemini Diğer Sistemlerden Ayıran Özellikler

1. Hasımlı Sistem

Tarafların, aralarındaki uyuşmazlığı tarafsız olarak durum tespitinde bulunan kişiye sunmalarından dolayı Amerika Birleşik Devletleri'nde dava prosedürü “hasımlı” sistem olarak adlandırılmaktadır. İngiliz hukuk sisteminden esinlenen Amerikan hukuk geleneği hasımların mahkeme önünde tartışmasına olanak sağlayarak hakim in ya da jürinin doğruyu tespit edip anlaşmazlığı çözmeye yardımcı olmasını amaçlamaktadır. Diğer bazı sistemlerde hakimler ya da adli görevliler ilgili delilleri toplayabilmek ve tanıklardan ifade alabilmek için soruşturmalar yürütmektedirler. Amerika Birleşik Devletleri'nde ise hazırlık soruşturması ile delillerin toplanması mahkemenin yardımı olmaksızın davanın tarafları ve avukatlarınca yürütülmektedir. Hakim in en önemli görevi taraflarca sunulan konuları bir yapıya oturtarak gelişimini sağlamak ve hukuku gözeterek adaleti sağlamaktır.

2. Anglo-Sakson Hukuk Sistemi

Amerikan hukuk sistemi büyük ölçüde İngiliz hukuk sistemine dayanmaktadır. Anglo-Sakson hukuku, Kara Avrupası sisteminde olduğu gibi kurallar bütünü nün oluşturduğu kanunların meydana getirdiği bir hukuk sistemi olmaktan ziyade hakimler tarafından geliştirilen ve yorumlanan bir hukuktur. Anglo-Sakson hukukunun temel özelliklerinden biri hakimlerin eski davalar ile benzer olaylara ve hukuki temellere dayanan yeni davaları, eski davalarla oluşturulan hukuk prensiplerini kullanarak çözmeye çalıştığı “içtihat” doktrini dir. İlk derecelerdeki mahkeme hakimleri kendi yargı alanlarındaki yüksek dereceli mahkemelerin kararlarını takip etmek zorundadırlar.

Amerika Birleşik Devletleri Kongresi bu yüzyıl içerisinde federal hukukun bir çok alanında belirli hukuk dallarında temel hukuk prensipleri oluşturan detaylı yasalar çıkarmıştır. Bu kanunlar İflas Kanunu, Uluslararası Gelir Kanunu, Sosyal Sigortalar Kanunu, Sermaye Piyasası Araçları Kanunu ve Menkul Kıymetler Borsası Kanunu gibi kanunları kapsamaktadır. Ayrıca, her bir eyalet Ticaret Kanunu gibi kapsamlı kanunlar da çıkarmıştır. Genellikle bu kanunlar sonradan federal ve eyalet idari kurumları tarafından çıkartılan yönetmelikler ile geliştirilip yorumlanmaktadır.

Geçen yüzyılda artan sayılarına rağmen Amerikan kanunları ve yönetmelikleri mahkemeler tarafından “içtihat” esasları çerçevesinde yorumlanmaya devam edilmiştir. Örneğin bir iflas mahkemesi İflas Kanunu'nu uygularken ilgili mahkeme kararlarını inceleyerek benzer olaylarda belirli bir kanun hükmünü uygulayan Anayasa Mahkemesi Kararı ya da temyiz mahkemesi kararı olup olmadığını tespit edecektir. Avukatlar ise olaya sadece kanunun herhangi bir hükmünün uygulanıp uygulanmayacağını sorgulamayıp aynı zamanda başka benzer bir mahkeme kararının uygulanıp uygulanmayacağını da tartışacaklardır.

Amerika Birleşik Devletleri hakimlerinin tümünün, mahkemelerinin derecesine bakılmaksızın yeniden gözden geçirme yetkileri vardır. Hakimler normal olarak inceledikleri kanunların ve idari işlemlerin geçerli olduğunu varsaymakla birlikte Anayasaya açıkça aykırı buldukları kanunları, yönetmelikleri ya da idarenin işlemlerini iptal edebilirler. Hakimler Amerika Birleşik Devletleri Anayasasını diğer tüm kanunlardan üstün tutan kanunlar hiyerarşisini gözetmek zorundadırlar. Bu nedenle hakimler kanunları, yönetmelikleri ve idarenin işlemlerini yorumlarken sadece içtihatlarla dayanmayacak aynı zamanda bunları Anayasaya uygun olarak yorumlayacaklardır.

H. Mahkeme Kararlarının Uygulanması

Mahkeme kararlarının yerine getirilmesi mahkemelerin değil davanın taraflarının sorumluluğu altındadır. Ceza davalarında, bir Adalet Bakanlığı görevlisi olan Amerika Birleşik Devletleri adli polisi hükümlüyü gözetim altında tutmakla yükümlüdür. Mahkemenin para cezası ödenmesini kararlaştırdığı durumlarda mahkeme katibi ödemeyi alıp mahkeme tarafından belirtilen şekilde dağıtmakla yükümlüdür. Davalının para cezasını ödememesi durumunda kararın uygulanması ve paranın tahsil edilmesinden Adalet Bakanlığı sorumlu olacaktır.

Hukuk davalarında ise mahkemeler, mahkeme kararlarının tümünü kamunun bilgisine sunmak üzere kayıtlarını tutmakla beraber mahkeme kararlarının uygulanmasından davanın tarafları sorumludur. Birçok mali davalar ise çeşitli sigortalar kapsamında korundukları için bu tür hukuk davalarının kararlarının uygulanmasını sigorta şirketleri takip etmektedir. Davayı kazanan taraf borçluyu takip etmek ve borçlunun hakimiyetinde bulunan şeyi güvence altına almak amacıyla gerekli tedbirler için mahkemeden yardım alabilir. Ayrıca federal mahkemede davayı kazanan taraf, eyalet kanunlarının tanıdığı telafi ve tazmin yolları çerçevesinde federal mahkeme kararının uygulanmasını sağlamak için eyalet mahkemesine başvurabilir; (ör: kaybeden tarafın malvarlığının haczedilmesi gibi.) Genel olarak bir hukuk mahkemesi kararı ile kaybeden tarafın taşınmazı üzerinde takyidat kurulabilir ve para tahsil edileceye kadar belirli oranda faiz işletilebilir.

I. Adli Prosedürün Kaydı

Kamuya açık davalarda yargılama öncesi ve sonrasında yürütülen tüm işlemler mahkeme raportörü tarafından yazılı olarak ya da sözlü olarak kaydedilmektedir. Mahkeme raportörleri ifadeleri kaydetmek üzere özel olarak eğitim alırlar.

1. Mahkemenin Görüşlerinin Yayınlanması

Anglo-Sakson hukuk sisteminde mahkemeler hukuku uygularken ve yorumlarken içtihatlarla dayandıkları için güncel hukuki konular bakımından benzer konularla ilgilenen mahkemelerin ve hukukçuların bu hukuki görüşlerine ulaşabilmesi çok önemlidir. Federal mahkemelerde kullanılan teknolojinin ilerlemesi ile mahkeme kararlarının ve görüşlerinin büyük bir bölümü bilgisayar ortamında yazılmaktadır. Tüm görüş ve kararlar kamunun incelemesine açık kayıtlardır ve kopyaları mahkemelerden temin edilebilir. Bazı kararlar resmi olarak yayımlanır. Bu tür kararların yayımı mahkemeler için özel şirketler tarafından yapılmaktadır. Ayrıca özel hukuk kitabı yayınevleri ve bilgisayar ortamında araştırma hizmeti sağlayan Westlaw ve Lexis/Nexis gibi bilgi bankaları ücret karşılığında mahkeme kararlarını, kanunları ve diğer hukuki materyalleri barolara ve kamuya sunmaktadır.

Mahkemelerin büyük bir bölümünün kendilerine ait Internet sayfaları bulunmakta ve mahkeme görüşleri Internet aracılığıyla da elektronik olarak kamuya sunulmaktadır. Bazı hukuk fakülteleri özellikle temyiz mahkemelerinden mahkeme görüşlerini toplayarak Internet üzerinden bu kararları yayımlamaya başlamışlardır.

2. FEDERAL YARGILAMA SİSTEMİNİN ÖZELLİKLERİ

A. Federal Yapı ve Eyalet Erklarının Görelî Yetki Alanları

1. Yalnızca Federal Devlete Özgü Yetkiler

a. Eyaletlerin Yetkilerinin Açıkça Sınırlandırılması

Bazı yetkiler sırf federal hükümete aittir, zira Anayasa eyaletlerin bazı yetkilerini sınırlandırır veya yasaklar (ör. uluslararası anlaşmaların akdedilmesi, para basımı, vb.)

b. Yetkinin Özünde Federal Olması

Yukarıda sayılmayan diğer bazı yetkiler yetkinin özünden ötürü yalnızca federal hükümete aittir ve yalnız federal hükümet tarafından yerine getirilebilir.

2. Yalnızca Eyaletlere Özgü Yetkiler

Federal hükümete devredilmeyen tüm yetkiler eyaletlere aittir. Ancak, federal yetkiler geniş bir şekilde yorumlandıği için bundan ötürü çok az yetki eyaletlere özgüdür.

3. Federal Devletin ve Eyaletlerin Aynı Anda Olan Yetkileri – Üstünlük Maddesinin³ Etkisi

Üstünlük maddesinden dolayı, federal kanunlar eyalet kanunlarına göre öncelikli olarak uygulanabilir ya da sözkonusu kanunların yerine geçebilir.

a. Eyalet ve Federal Kanunlar Arasında Uyuşmazlık

Bir eyalet kanunu ile bir federal kanun arasında uyuşmazlık sözkonusu ise eyalet kanunu geçersiz sayılacaktır.

b. Eyaletin, Federal Amacın Yerine Getirilmesini Engellemesi

Bir eyalet kanunu veya yerel kanun federal amacın yerine getirilmesini engelliyor ise, o kanun geçersiz sayılacaktır. İlgili eyalet kanununu, Federal kanunlara aykırı olmayan geçerli bir amaca hizmet etmek için çıkarılmış olsa bile kanuna aykırı sayılacaktır.

c. Eyalet Kanunlarını Önlemek

Geçerli bir federal kanun hükmü, içerik olarak bir hukuk alanını açık veya dolaylı bir şekilde kapsayarak ilgili konu hakkında uyuşmazlık yaratmasa bile normal koşullar altında uygulanacak olan herhangi bir eyalet veya yerel kanunun uygulanmasını engelleyebilir. Bu bağlamda göz önünde tutulması gereken faktörler (ilgili kanunun lafzından anlaşılan açık bir üstünlük durumu sözkonusu değil ise): (i) federal kanunların kapsadığı hukuk alanının genişliği ve (ii) kanunu uygulamak için bir idari organın oluşturulmasıdır.

---

³ Supremacy Clause

B. Tam Güven Ve İtimat Maddesi ⁴

Tam Güven ve İtimat Maddesi uyarınca, bir mahkeme kararı tam güven ve itimat veriyorsa, diğer eyaletler bu mahkeme kararını tanımaya mecburdur (New York eyaletinde bir kişinin aleyhine karar verilir ise, o kişi New Jersey eyaletinde aynı konunun hükme bağlanması talebiyle yeniden mahkemeye başvuramaz; New York'da verilen karar New Jersey mahkemeleri için de bağlayıcıdır.) Bu Madde yalnız aşağıdaki hallerde geçerlidir: (i) kararı veren mahkemenin dava konusu ve taraflar üzerinde yetkisi varsa; (ii) karar davanın esasları hakkında verilmiş ise; ve (iii) verilen karar kesin ise.

---

⁴ Full Faith And Credit Clause

II. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ ANAYASASI'NIN GETİRDİĞİ BİREYSEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN KORUNMASINA VE KISITLANMASINA İLİŞKİN İLKELER

A. Usulüne Uygun İşlem ve Yargılama İlkesi⁵

1. Temel İlke

Bir kişiyi “hayatından, özgürlüğünden ya da malından” mahrum etmeden önce, ilgili devlet organı usulüne uygun işlem esasına uymaya mecburdur (örneğin: duruşmaya çağrı, duruşma). İlgili devlet organı, kişilerin sözkonusu haklarını yalnızca kasıtlı şekilde yerine getirmez ise, Usulüne Uygun İşlem Esasını⁶ ihlal etmiş sayılır.

2. Yaşam, Özgürlük veya Mala El Konulması

a. Özgürlük

“Özgürlük” açık olarak tanımlanmamıştır. Bu terim, herhangi bir bedensel engele sahip olmama durumundan daha fazla şey ifade eder (örneğin sözleşme özgürlüğü ve kazanç getiren iş bulma özgürlüğünü de kapsar). Aşağıdaki hallerde bir insanın özgürlüğü kısıtlanmış sayılır:

- (1) Hareket serbestliği önemli derecede kısıtlanır ise; veya
- (2) Anayasanın veya bir kanunun sağladığı bir özgürlük kendisine verilmez ise.

b. Mal

“Mal” terimi şahsi eşyalardan ve menkul mallardan daha çok şey ifade eder, ancak mal teriminin anlamını açıklamak için mal edinme amaçlı soyut bir ihtiyaç veya bir menfaat arzusu yeterli değildir. Eyalet veya federal kanunlar çerçevesinde yukarıda tanımlanan menfaatten yararlanmaya makul bir iddia çerçevesinde hak kazanılmış olunması şarttır. Mala ilişkin haklara örnek olarak şunları verebiliriz: devlet okullarında eğitim almak, sosyal güvenlik hakları ve devlet memuru olma hakkı.

3. Gerekli Usul

Gerekli usullerin nitelik ve kapsamı üç bölümden oluşan denge testiyle belirlenir. Sözkonusu test aşağıdaki faktörleri kapsar:

- (i) Sözkonusu menfaatin birey için önemi;
- (ii) Sözkonusu menfaatin korunması amaçlı usule ilişkin belirli önlemlerin değeri; ve
- (iii) Mali ve idari verimlilik bakımından devlet menfaati.

---

⁵ Procedural Due Process

⁶ Due Process Clause

4. Uygun Yargılama Haklarından⁷ Feragat Edilebilir

Genel kural, adil yargılanma haklarından kişilerin özgür iradeleriyle ve bilinçli olarak feragat edebilmeleridir.

B. Usulüne Uygun İşlem Hakkının Hukuki Esasları ve Bireysel Hak ve Özgürlüklerin Korunması ve Kısıtlanmasında Eşitlik İlkesi⁸

C. Hukuki Esaslara Uygun Yargılama ile Eşitlik İlkesi Arasındaki İlişki

Hem usulüne uygun yargılanmanın maddesel uygulanmasında hem de eşit hukuksal korunma talep etme hakları uyarınca, mahkemelerin kullandığı usullerin yerindeliğinden çok kanunların içeriği, incelenmelidir.

D. Mahkemenin Kullandığı İnceleme Standardı

Her iki hak altında da mahkeme devletin işlemlerinin meşru olup olmadığını inceler. Bu inceleme için üç ayrı inceleme standardı geliştirilmiştir:

1. Sıkı İnceleme⁹

Temel haklara (eyaletler arası seyahat, gizlilik, oy vermek, ve Birinci Değişiklik hakları, vb.) ya da kuşku veren sınıflandırmalara¹⁰ (ırk, uyruk, yabancı olma statüsü, vb.) kısıtlama getiren düzenlemeler sıkı inceleme standardı uyarınca incelenir. Söz konusu kanun, devletin olmazsa olmaz bir amacına ulaşmak için gerekli ise, onaylanır¹¹. Bu testin standartlarına uymak çok zordur. Dolayısıyla, bir kanun sıkı inceleme standardına göre incelenir ise, özellikle de devletin amacına ulaşmak için daha az külfetli bir seçenek de mevcut ise kanun çoğu zaman geçersiz sayılacaktır.

a. İspat Külfeti

İspat külfeti devlete aittir.

2. Orta Derece İnceleme¹²

Orta düzeyde kuşku veren sınıflandırmalar¹³ (cinsiyet, meşruluk, vb.) ile ilgili kısıtlama getiren hükümler orta inceleme standardına göre incelenir. Kanun, devletin önemli bir amacına ulaşmak için konulmuşsa ve bu amaçla büyük ölçüde ilgili ise, geçerli sayılır.

a. İspat Külfeti

İspat külfetinin kime ait olduğu belirgin değildir. Büyük olasılıkla devlete aittir.

---

⁷ Due Process Rights

⁸ Substantive Due Process And Equal Protection

⁹ Strict Scrutiny

¹⁰ Suspect classifications

¹¹ Necessary to achieve a compelling government purpose

¹² Intermediate Scrutiny

¹³ Quasi-suspect classifications

3. Makul Bir Temele Oturtma ¹⁴

Temel hakları etkilemeyen veya kuşku uyandıran sınıflandırmalar veya orta düzeyde kuşku uyandıran sınıflandırmaları ilgilendirmeyen düzenlemeler asgari inceleme standardına göre incelenir. Kanun, devletin hukuksal bir amacına ulaşmak için çıkarılmış ve bu amaçla makul ölçüde ilişkili ise geçerli sayılır. Bu standarda uymak çok kolaydır. Dolayısıyla sözkonusu kanun keyfi veya mantıksız olmaması kaydıyla genellikle geçerlidir.

a. İspat Külfeti

İspat külfeti, kanunun hukuka aykırılığını iddia eden kişiye aittir.

E. Hukuki Esaslara Uygun Yargılama

1. Anayasal Kaynak – İki Madde

Ek 5. Madde Uygun Yargılama Esası federal devlete uygulanır. Ek 14. Madde Uygun Yargılama Esası eyaletlere ve yerel devletlere uygulanır. Her iki maddeye aynı kriterler uygulanır.

2. Uygulanabilir Standartlar

Temel bir hak kısıtlanır ise, o kanun veya işlem sıkı inceleme standardına göre incelenecektir. Diğer durumlarda, makul bir temele oturtma standardı uygulanacaktır.

F. Eşitlik İlkesi ¹⁵

1. Anayasal Kaynak

Ek 14. Maddede yer alan Eşit Haklar İlkesi eyaletlerin hareketleri ile sınırlıdır. Ancak, federal devlet tarafından yapılabilecek aşırı derecede ayrımcılık Ek 5. Maddede yer alan Uygun Yargılama Esasını ihlal eder. Mahkemeler, her iki anayasal hüküm için de aynı kriterleri uygular.

2. Uygulanabilir Standartlar

Eğer bir temel hak veya kuşku uyandıran bir sınıflandırma sözkonusu ise, ilgili hükmü değerlendirmek için sıkı inceleme standardı uygulanır. Eğer orta düzeyde kuşku uyandıran sınıflandırma sözkonusu ise, orta derece inceleme standardı uygulanır. Eğer sınıflandırma temel hak, kuşku uyandıran sınıflandırma veya orta düzeyde kuşku uyandıran sınıflandırma ile ilgili değil ise, asgari inceleme standardı uygulanır.

3. Ayrımcılık Sonucu Oluşturulan Sınıflandırmayı İspat

Sıkı veya orta derece inceleme standardının uygulanması için, devletin niyetinin ayrımcılık olması gereklidir. Devletin niyetinin ayrımcılık olduğu aşağıdaki hallerde ispatlanabilir:

---

¹⁴ Rational Basis

¹⁵ Equal Protection

- (i) Bir kanun, lafzından anlaşılır biçimde ayrımcılık yapıyor ise;
- (ii) Lafzında ayrımcılık sözkonusu olmayan bir kanun hükmünün ayrımcılığa sebep olacak şekilde uygulanması; veya
- (iii) Kanun hükmünün ardında ayrımcılık yapma niyetinin olması.

4. Kuşku Uyandıran Sınıflandırmalar

Sınıflandırmalar ırka, uyruğa veya vatandaşlığa dayanıyor ise, bu tip sınıflandırmalar kuşku uyandıran sınıflandırmalardır.

a. Irk ve Uyrak

Irka veya uyruğa ilişkin sınıflandırmalar sıkı inceleme standardına göre incelenir.

b. Yabancılık Statüsüne İlişkin Sınıflandırmalar

(1) Federal Sınıflandırmalar

Kongrenin yabancılar üzerinde tam yetkisi¹⁶ olduğu için, federal sınıflandırmalar sıkı inceleme standardına tabi değildir. Bu sınıflandırmalar keyfi ve mantıksız değil ise geçerlidir.

(2) Eyalet Düzeyinde ve Yerel Düzeyde Sınıflandırmalar

Genellikle, vatandaşlığa ilişkin eyalet ve yerel kanunlar sıkı inceleme standardına tabidir.

5. Orta Düzeyde Kuşku Uyandıran Sınıflandırmalar

Cinsiyet ve meşruluk ile ilgili sınıflandırmalar orta inceleme standardına tabidir.

a. Cinsiyete ilişkin sınıflandırmalar

Cinsiyete ilişkin sınıflandırmalar orta inceleme standardına göre incelenir. Sözkonusu sınıflandırmanın amacının, devletin önemli bir amacına ulaşmak olduğu belli ise ve sözkonusu sınıflandırma büyük ölçüde böyle bir amaç ile ilgili ise, geçerli sayılır. İspat külfeti yine devlete aittir.

b. Meşruluk Sınıflandırmaları

Meşruluk sınıflandırmaları da orta inceleme standardına göre incelenir. Sözkonusu sınıflandırmanın amacının, devletin önemli bir amacına ulaşmak olduğu belli ise ve sözkonusu sınıflandırma büyük ölçüde böyle bir amaç ile ilgili ise, geçerli sayılır. Gayri meşru çocukları haksız yere cezalandırmak amacı ile ayrımcılık yapan hükümler geçersizdir.

---

¹⁶ Plenary powers

G. Din Özgürlüğü

ABD Anayasasının Ek 1. Maddesi devletçe bir dinin esas alınmasını yasaklayıp kişilerin dini inançlarını serbestçe uygulamasını güvence altına almaktadır. Ek 1. Madde, Ek 14. Madde vasıtasıyla tüm eyaletlerde uygulanmaktadır.

1. Dini İnançların Serbestliği Şartı¹⁷

a. Dini İnançlardan Ötürü Ceza Verilememesi

Dini İnançların Serbestliği şartı devletin kişileri inançlarından dolayı cezalandırmasını önlemektedir. Örneğin eyaletler, eyalet yetkililerinin göreve atanmalarında dini yemin etme şartı koyamazlar ya da din adamlarının bu görevlere atanmalarını engelleyemezler. Anayasa Mahkemesi “dini inanış” kavramını tanımlamamıştır ve “dini inanışın “ tanınmış organize bir dine dayanması ya da yüksek bir varlık içermesi gerekmez.

Dini İnançların Serbestliği Şartı devletçe yapılan ve özellikle dine müdahale etme amacı taşımayan düzenlemeleri kapsamaz. Örnek: Kurban kesim yerlerini tespit eden düzenleme. Halka açık yerlerde – parklarda, okul bahçelerinde vb. kesim yapılmasını yasaklayan kanun herkese uygulandığı için Dini İnançların Serbestliği Şartına aykırılık teşkil etmez. Ancak genel olarak kurban kesimini yasaklayan bir düzenleme Dini İnançların Serbestliği Şartına aykırı düşer.

b. Dini Davranışların Yönetilmesi

Dini İnançların Serbestliği Şartı, genel olarak uygulanan ve dini vecibelerin yerine getirilmesini kısıtlayan bir düzenlemeye uygulanmaz. Diğer bir deyişle herkesin davranışını düzenleyen bir uygulama dini inanışları bu düzenlemeye uymaya engel teşkil eden kişiye de uygulanır. Bunun iki istisnası vardır. A) Bir kişi dini inanışları nedeniyle bir işten ayrılırsa eyalet onun işsizlik sigortası başvurusunu reddedemez. B) Amish dini mensupları çocuklarını okula göndermeyip evde eğitebilirler.

Sonuç olarak Dini İnançların Serbestliği Şartı devletin dini inanışlara müdahale etmesini önlemekte ancak genel davranış kuralları koyarken dinin gereklerinin yerine getirilmesini kısıtlayan düzenlemelere engel olmamaktadır.

2. Din Tesis Edilmemesi Şartı¹⁸

a. Bir Dinin Başka Dine Göre Seçilmesi

Din Tesis Edilmemesi Şartı devletin bir din tesis etmesini ya da bir dini esas almasını yasaklamaktadır. Devletçe yapılmış olan bir düzenleme, bir dinin bir başkasına göre öne çıkarılmasını içeriyorsa, sözkonusu düzenleme, bu düzenlemenin üstün bir çıkara hizmet etmek üzere dar bir şekilde belirlenmediği durumlarda geçersizdir. Şimdiye kadar Anayasa Mahkemesi içtihatlarında bir dini başka bir dine tercih etmeyi gerektirecek bir üstün çıkar yer almamıştır. Devletin yaptığı ve bir dini seçmeyi içermeyen bir düzenleme a) laik bir amaçla yapıldıysa, b) ana amaç dini kısıtlamak ya da öne çıkarmak değilse, ve c) devletin dine fazla karışması sonucunu doğurmuyorsa geçerlidir.

¹⁷ Freedom of Exercise Clause

¹⁸ Establishment Clause

Düzenleme parasal yardım içermeyen ya da eğitimle ilgisi olmayan konularda, genel kural olarak belli bir dini öne çıkarıyor veya kısıtlıyorsa Anayasa Mahkemesi tarafından sözkonusu düzenleme geçersiz sayılır. Bir düzenleme, toplumun büyük bir kesimini kısıtlarken ya da kayırırken bir dini de kısıtlaması ya da öne çıkarıyor olması durumunda geçerli sayılır. (Örnek: pazar günü içki satışını yasaklayan yasa geçerli sayılmaktadır.)

Din Tesis Edilmesi Şartı genellikle devletin para yardımları konusunda gündeme gelmektedir. Para yardımları bir dini kısıtlayamaz ya da öne çıkaramaz. Dini okullara ya da hastanelere yapılan yardımlar ancak dini olmayan amaçlar için kullanılabilir.

H. İfade ve Toplanma Özgürlüğü¹⁹

Dernek kurma özgürlüğü Ek 1. Madde’de açıkça belirtilmemişse de Anayasa Mahkemesi, Dini İnançların Serbestliği ve Dinin Tesis Edilmesi fıkralarına dayanarak Ek 1. Madde’nin dernek kurma hakkını da kapsadığını kabul etmiştir. Ancak bu hak çok dar tutulan ve gözardı edilemez bir nedene dayanan düzenlemelerle kısıtlanabilir.

Ek 1. Madde aynı zamanda ifade ve toplantı özgürlüklerini de kapsamaktadır. Bu özgürlükler en önemli haklardan sayılmaktadır.

1. İçerik ve Davranış Ayırımı

Anayasa Mahkemesi, düzenlemeleri ‘*içerik ile ilgili*’ ve ‘*davranış ile ilgili*’ olmak üzere ikiye ayırarak ifade ve toplanma özgürlüğünü kısıtlayan düzenlemeleri buna göre incelemektedir. İçerikle ilgili kısıtlamalar bazı fikirlerin yayınlanmasını yasaklar ve davranışla ilgili kısıtlamalar getirir. Bu kısıtlamalar ancak toplantı saati, yer, ses düzeni gibi konulara ilişkin olabilir.

Genelde içerik nedeniyle ifadeye kısıtlama getirilmesi Anayasa’ya aykırıdır. İçerik kısıtlaması içermeyen düzenlemelerin tespiti için Anayasanın uyguladığı test, bunların ifade özgürlüğünün kısıtlanması ile bağlantılı olmayan **önemli** çıkarlara yönelik olması durumu ve **ifadeyi gerektiğinden fazla kısıtlamamasıdır**. Örneğin iftira ve müstehcen ifade, kamu düzeni gibi önemli bir çıkar nedeniyle kısıtlanabilir. Ancak bu kısıtlamaların yalnızca iftira ve müstehcen ifadeyi kapsamaması gerekir.

Ayrıca ifade ve toplantı ile ilgili düzenlemeler açıkça belirsiz ya da fazla geniş kapsamlı ise geçersiz sayılır. Bir düzenlemenin gerektiğinden fazla geniş olarak kabul edilmesi için ifadeyi lüzumundan fazla kısıtlaması gerekmektedir. (Örnek: Havalimanlarında tüm toplanmaların ve ifadelerin yasaklanması fazla geniş sayılmaktadır.) Neyin yasak olduğunun makul bir şekilde belirtilmediği düzenlemeler belirsiz olarak kabul edilir. (örneğin tüm müstehcen konuşmaların ve ifadelerin yasaklanması belirsiz sayılır) İfade özgürlüğü **ifade etmeme** özgürlüğünü de içermektedir. Örnek: Kişiler ABD bayrağını selamlamaya mecbur tutulamaz ve selamlamayanlar cezalandırılmaz. İfade özgürlüğü **sembolik** ifadeyi de içerir. Örnek Savaş protestosu için kola siyah bant takmak yasaklanamaz.

Yukarıda Anayasa Mahkemesinin, düzenlemeleri içerik ve davranış olarak ikiye ayırdığı belirtilmişti. Davranış yasakları zaman, yer ve şekil ile ilgilidir. Halka açık olan yerlerdeki

---

¹⁹ Freedom of Speech and Assembly

davranışları kısıtlayan düzenlemeler içerikle ilgili olmamalı, devletin önemli bir çıkarına hizmet etmek amacıyla dar kapsamlı oluşturulmuş olmalı ve alternatif iletişim kanalları açık bırakılmalıdır. Halka açık olmayan yerlerdeki (okullar, devlet daireleri) ifade özgürlükleri daha geniş bir şekilde düzenlenebilir. Bu düzenlemeler içerikten bağımsız olarak devletin geçerli bir çıkarına hizmet ettikleri takdirde geçerlidir.

2. Korunmayan İfade / Konuşma²⁰

Ek 1. Madde ile korunan ifade özgürlüğünün de sınırları vardır. Kelimeler ve ifadeler, yasa dışı davranışların oluşması açısından açık ve yakın bir tehlike oluşturuyorsa kısıtlanabilir. Ayrıca sıradan bir kişinin ani fiziksel tepkisine neden olabilecekse hakaret içeren kelimeler de yasaklanabilir. Bir bütün olarak, toplumsal normlar uyarınca cinselliğe aşırı düşkünlüğü içeren, ahlaka aykırı ve ülke standartları gözönüne alındığında ciddi herhangi bir edebi, sanatsal, politik ya da bilimsel değeri olmayan müstehcen ifadelerde korunmaz.

Reşit olmayanlar açısından değişik standartlar uygulanabilir. Devlet, yetişkinler açısından müstehcen sayılmayan yayınların reşit olmayanlar için müstehcen olduğuna karar vererek, bunların küçüklere satılmasını yasaklayabilir. Çocuk pornografisi de yasaktır ve ifade özgürlüğü kapsamı dışındadır.

İftira konusunda da bir ayırım bulunmaktadır. İftiraya uğrayan kişi bir kamu görevlisi veya kamuca tanınan bir kişi ise veyahut iftira toplumu ilgilendiren bir konuya ilişkin ise ilgiliye şikayetçinin (iftiraya uğrayanın), iftiranın doğru olmadığını ve karşı tarafın kusurlu yan olduğunu ispatlaması gerekir.

Yukarıda belirtilen kısıtlamalar kişinin fikrini ifade etmesinden sonra olası cezalandırmaya ilişkindir. Bazı durumlarda ifade özgürlüğünün önceden kısıtlanması da sözkonusu olabilmekte ve sözkonusu konuşmanın yapılması yasaklanabilmektedir. Çok nadir olan bu kısıtlamanın uygulanabilmesi için devletin, sözkonusu konuşmanın gerçekleşmesi durumunda belirli bir toplumsal zararın ortaya çıkacağını ispatlaması gerekmektedir. Önceden kısıtlama ile ilgili standartların a) dar kapsamlı, makul ve belirli olması, b) ihtiyati tedbirin hemen talep edilmesi, ve c) kısıtlamanın geçerliliği için hızla kesin karar alınması gerekmektedir. Bu tür ifade özgürlüğü kısıtlamalarında, kısıtlanan ifadenin koruma altında olmadığını ispat yükümlülüğü devlete aittir.

Örneğin savaş zamanında askeri birliklerin hareketinin yayınlanmasının engellenmesi geçerli bir kısıtlamadır. Diğer taraftan Büyük Jüri önünde ifade veren bir kişinin ifadesini hiçbir zaman yayınlamayacağını söylemek geçersizdir.

Müstehcen bir kitap ya da film ancak muhtemel bir nedene dayanan müzekkere ile toplatılabilir. Tümünün toplanması ancak açık bir duruşma sonucunda müstehcenliğe karar verilmesi durumunda gerçekleşebilir.

I. Basın Özgürlüğü²¹

Ek 1. Madde basın özgürlüğünü koruma altına almaktadır. Basın, insanlara verilen haklardan daha fazlasına sahip değildir. Basın da, insanlarla aynı seviyede korunmaktadır. Hem basının hem de halkın duruşmaları izleme hakkı vardır, ancak devletin çok önemli nedeni var ise bu

²⁰ Unprotected Speech

²¹ Freedom of Press

hak kısıtlanabilmektedir. Örneğin, bir dava, çocuğun tecavüze uğraması ile ilgili ise, o çocuğu korumak için, hem basın hem de halk duruşma salonuna alınmayabilir ve halka kapalı duruşma yapılabilir.

Basın, Büyük Jüri önünde ifade vermek için zorlanabilir. Ancak basının mahkumlarla mülakat yapma veya ceza evlerini gezme hakkı yoktur.

Ek 1. Madde Basın Özgürlüğü kavramını, yazılı ve görsel olarak ayırmaktadır. İnceleme yapılırken temel amaç izleyicilerin ve dinleyicilerin bilgi alma haklarını göz önünde bulundurmaktadır. Yazılı basındaki inceleme sıkı standarda²² tabidir. Oysa görsel basın (televizyon ve radyo) daha düşük derecede bir standarda tabidir.

---

²² Strict scrutiny

III. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ ANAYASASI'NIN GETİRDİĞİ BİREYSEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN FEDERAL DÜZLEMDE KORUNMASINDA CEZAI YARGININ YERİ VE İŞLEYİŞİ

A. Ceza Muhakemesindeki Anayasal Kısıtlamalar

1. Eyaletler Üzerinde Bağlayıcı Olan Anayasal Yükümlülükler

A.B.D. Anayasasındaki ilk sekiz Ek Maddede yer alan haklar federal devlete uygulanır. Bu hakların çoğu Ek 14. Madde'nin uygun işlem esası²³ vasıtasıyla eyaletlere uygulanabilir. Aşağıdaki haklar federal devlet ve eyaletler üzerinde bağlayıcıdır:

1. Ek 4. Madde, gerekçesiz arama ve alıkoyma yasağı ve delilleri dışarıda bırakma kuralını,²⁴
2. Ek 5. Madde, zorla suçunu kabul etmeme imtiyazını,²⁵
3. Ek 5. Madde, aynı konuda iki kez yargılanma yasağını,²⁶
4. Ek 6. Madde, seri yargılanma hakkını,²⁷
5. Ek 6. Madde, aleni yargılanma hakkını,²⁸
6. Ek 6. Madde, jüri yargılaması hakkını,
7. Ek 6. Madde, şahitlerle yüzleşme hakkını²⁹
8. Ek 6. Madde, şahit toplamak için zorunlu süre hakkını,³⁰
9. Ek 6. Madde, cürüm ve hapis tehdidi olan kabahatlerde avukat desteği alma hakkını, ve
10. Ek 8. Madde, acımasız ve olağandışı ceza yasağını düzenler.

2. Eyaletler Üzerinde Bağlayıcı Olmayan Anayasal Haklar

Cezası idam olan cürümlerde ve şeref ve haysiyete ilişkin cürümlerde büyük jüri³¹ tarafından hazırlanan iddianame³² eyaletler üzerinde bağlayıcı değildir. Ek 8. Madde'in getirdiği aşırı ağır kefalet yasağının içeriğinin karıştırdan kefalet hakkının doğup doğmayacağı tartışmalıdır. Ancak pek çok eyalet anayasası kefalet hakkını tanımış ve aşırı ağır kefaleti yasaklamıştır.

---

²³ Due process clause

²⁴ Exclusionary rule

²⁵ Privilege against compulsory self incrimination

²⁶ Prohibition against double jeopardy

²⁷ Speedy trial

²⁸ Public trial

²⁹ Confront witnesses

³⁰ Compulsory process for obtaining witnesses

³¹ Grand jury

³² Indictment

B. Dışarıda Bırakma Kuralı

1. Kuralın Genel Olarak Kapsamı

Dışarıda bırakma kuralı, sanığın Ek 4, 5 ve 6. Maddelere dayanan haklarının ihlal edilmesi suretiyle elde edilen delilin, kullanılmasını yasaklayan, hakimler tarafından geliştirilmiş bir kuraldır. Kurala göre hukuka aykırı olarak elde edilmiş deliller mahkemede kullanılamazlar. “Zehirli ağacın meyvesi” olarak kabul edilen bu deliller yargılama dışında bırakılmalıdır. Zehirli ağacın meyvesi doktrininin istisnaları olup bunlar :

- (i) Başlangıçta kanuna aykırı olarak elde edildiği kaynaktan bağımsız bir kaynaktan elde edilen delil;
- (ii) Sanığın özgür iradesi ile yaptığı tasarruf (örn. Kanuna aykırı olarak tutuklanan sanığın serbest bırakıldıktan sonra karakola dönerek suçunu itiraf etmesi); ve
- (iii) Önlenemeyen keşiftir (savcının, polis delile, anayasayı ihlal etse de etmese de ulaşabileceğini ispatlaması hali).

2. Kuralın Sınırları

a. Büyük jüri, hukuk davalarına, kurum içi kurallarına,³³ ve şartlı tahliyenin iptal edilmesi davalarına³⁴ uygulanamaz

Dışarıda bırakma kuralı (federal konuşmaların gizlice dinlenmesi kurallarını ihlal ederek elde edilen deliller haricinde) , tetkik jürilerine uygulanmaz. Kural ayrıca şartlı tahliyenin iptal edilmesi davalarına, hukuk davalarına ve kurum içi kurallara da uygulanmaz.

b. Hukuka iyi niyetle güvenme, hatalı arama müzekkeresi veya sekreter yazım hatası

Polisin iyi niyetle hareket ederek (i) içtihat hukukuna, (ii) geçerli görünen bir kanun veya karara, veya (iii) polis tarafından yapılmamış sekreter yazım hataları içeren bir bilgisayar çıktısına dayanarak hareket ettiği hallerde dışarıda bırakma kuralı uygulanmaz. Ayrıca (i) ifadenin geçerliliğine ilişkin muhtemel sebeplerin açıkça güvenilebilir olmaması, (ii) arama müzekkeresinin hatalı olduğunun kendiliğinden anlaşılabilir olması, (iii) ifade verenin yalan veya yanlış şekilde yönlendiren bir ifade vermesi, veya (iv) sulh ceza hakiminin³⁵ hukuki görevini terk etmiş olması halleri haricinde polisin hatalı bir arama müzekkeresine dayanarak işlem yaptığı hallerde de uygulanmaz.

c. Bir devlet memurunun vazifesini ihlal etmesine ilişkin olarak oluşturulan tahkikatta dışarıda bırakılan delilin kullanılması

Hukuka aykırı olarak elde edilen bazı deliller mahkemeye çıkan sanığın inanılabilirliğini sınamak için kullanılabilir. Özellikle *Miranda* Kuralı gereklerine aykırı olarak alınmış bir gönüllü itiraf veya hukuka aykırı bir aramada elde edilmiş delil sadece sanığın inanılabilirliğini sınamak için kullanılabilir.

³³ Internal agency rules

³⁴ Parole revocation proceedings

³⁵ Magistrate

d. *Miranda* Kuralı ihlali³⁶

Anayasa Mahkemesi *Miranda* Kuralı ihlal edilerek toplanan delillerin Dışarıda Bırakma Kuralına rağmen kabul edilebilir olmasını önermiştir.

3. Zararsız Hata Kriteri

Hukuka aykırı bir şekilde elde edilen bir delile dayanılarak alınan karar devlet tarafından bu hatanın şüphe götürmez bir biçimde zararsız olduğu durumu ispat edilmedikçe temyizen bozulur. Bir davada anayasal hata iddia eden sanık hatanın jürinin kararında önemli boyutta zarar verici etkisi olduğunu ispat edebilirse serbest bırakılmalıdır.

4. Dışarıda Bırakma Kuralının Uygulanması

Jürinin bulunmadığı celsede hakim tarafından kabul edilen bir delil veya itiraf sanık tarafından kullanılabilir.

C. Ek 4. Madde

1. Genel

Ek 4. Madde'ye göre kişiler gerekçesiz olarak aranma ve alıkoyma ile karşı karşıya bırakılmamalıdır.

2. Tutuklama ve Diğer Tutmalar³⁷

Tutuklama dahil kişilerin tutulması Ek 4. Madde çerçevesinde yapılmalıdır ve bir gerekçeye dayanmalıdır.

1. Neler tutma sayılır?

Devleti temsil eden bir otoriteyle karşı karşıya kalan bir kimse dilediği zaman orayı terk edebilecek durumda değilse tutma gerçekleşmiş sayılır.

2. Gözaltına Alma

Polisin bir kimseyi suç isnadı veya sorgulama için o kişinin istemi dışında nezaret altına alması halinde göz altına alma gerçekleşmiş sayılır.

a. Muhtemel sebep gerekliliği

Tutuklama muhtemel sebebe dayanmalıdır. Yani normal bir kimsenin veyahut şüphelinin o suçtu işlediğine veya işlemekte olduğuna kanaat getirmesini sağlayacak kadar inanılır bir delil olmalıdır.

b. Evde göz altına alma hali haricinde genelde göz altına alma müzekkeresi gerekli değildir.

---

³⁶ Bkz. Sayfa 33 ve 34.

³⁷ Detention

Genelde kamuya açık yerde bir kimseyi göz altına almak için müzekkere gerekli değildir. Ancak acil durumlar haricinde bir kimsenin evinde göz altına alması için müzekkereye ihtiyaç vardır.

3. Diğer tutmalar

a. Sorgulama tutmaları

Eğer polisin yeterli delille desteklenen şekilde suç işlenmiş olduğuna dair gerekçeli bir şüphesi var ise, sorgulama amacıyla kişileri tutabilir. Eğer tutulan şüphelinin silahlı olabileceği yönünde polisin muhtemel şüpheleri var ise polis arama yapabilir.

1) Süre ve kapsam

Kişi şüphenin doğruluğunu tespit etmeye yetecek makul bir süreden daha uzun bir müddetle tutulamaz. Eğer tutma sürecinde makul sebepler elde edilirse tutma tutuklamaya dönüşür.

2) Müsadere

Mal müsadereyi gerekçeli sebeplere dayanıyorsa, benzer koşullar burada da geçerlidir.

b. Araç çevirme

Polis ehliyet ve kayıt kontrolü için herhangi bir aracı gelişigüzel durduramaz. Eğer ilgili araç bir trafik kanununu ihlal etmişse bu takdirde polis aracı durdurabilir.

1) Çevirme noktaları

Anayasa Mahkemesi gerekçeli şüphe kriterine dayanmadan, tarafsız arama standartlarıyla, belli çevirme noktalarında araçların kontrol edilmesini uygun bulmuştur.

2) Tekneler

Kanala ve denize açılan noktalarda şüpheli görünmese de teknelerin çevrilmesi uygundur.

c. Ev sakinleri

Kanunen yasak olan eşyaları aramaya yönelik bir arama müzakkeresi polise arama sırasında ev sakinlerini de göz altına alma hakkı verir.

d. Polis merkezinde tutulma

Polisin bir şüpheliyi tutuklayarak sorgulama veya parmak izi almak için polis istasyonuna götürebilmesi için tam olarak muhtemel bir sebebe sahip olması gerekir.

4. Dur ve kendini tanıtır kuralları

Dur ve kendini tanıtır kuralları, hangi durumların kendini tanıtırma sayılacağı hususunun belirgin olmaması nedeniyle anayasaya aykırı olabilirler.

5. Büyük jüri önüne çıkma

Büyük jüri önüne çıkarılmak için bir kimsenin tutulmuş olması (celpname ile) Ek 4. Madde çerçevesinde değerlendirilmez.

6. Ölümcül kuvvet

Polis bir şüpheliyi yakalamak için o kişinin ciddi fiziksel veya ölümcül bir tehdit oluşturduğuna ilişkin muhtemel sebebi olmadığı sürece ölümcül kuvvet kullanamaz.

3. Delil Teşkil Eden Arama ve El Koyma³⁸

Delil teşkil edecek nitelikte olan arama ve el koyma da tutuklamalar gibi (Ek 4. Madde'nin altında kanuni bir şekilde yapılabilmeleri için) gerekçeli olmalıdırlar. Ancak burada gerekçelilik aşağıda belirtilen 6 istisna hali dışında bir arama müzekkeresi gerektirir. Delil teşkil eden arama ve el koymalar aşağıdaki analitik model kullanılarak anlaşılabilir:

- (i) Sanığın Ek 4. Madde hakkı var mı? (üzerinde makul mahremiyet beklentisi olabilecek bir yer veya şeye ilişkin devletçe yapılmış bir el koymada)
- (ii) Devletin geçerli bir arama müzekkeresi var mı? (tarafsız bir sulh hakimi tarafından muhtemel sebebe dayanarak aranacak yer veya el konulacak şey açıkça belirtilerek hazırlanmış)
- (iii) Eğer polisin geçerli bir müzekkeresi yoksa, müzekkeresiz geçerli bir arama ve el koyma yapılmış mı?

1. Devlet tasarrufu gereklidir.

Ek 4. Madde devlet tasarrufuna karşı koruma sağlar (örn. Polis veya diğer memurlar), ancak özel kişiler tarafından yapılacak aramalara karşı koruma sağlamaz.

2. Makul Gizlilik Beklentisi³⁹

a. Durum

Ek 4. Madde hakkına sahip olmak için kişi aranan yerde veya müsadere edilen eşyanın bulunduğu yerde makul gizlilik beklentisine sahip olabilecek durumda olmalıdır (Örneğin arabanın üstüne yazılan bir yazıda veya sokaktaki çöpe bırakılan bir çöp torbasında gizlilik beklentisi olamaz). Bu durumun tespiti her olayın kendi özelliklerine göre değerlendirilir, ancak kişi aşağıdaki hallerde her zaman kanunen gizlilik beklentisine sahip olabilir:

- 1) Kişi aranan yerin malikidir;
- 2) Maliki olmasa da aranan yer kişinin evidir;
- 3) Kişi aranan yerde gece kalacak şekilde misafirliktedir.

---

³⁸ Seizure

³⁹ reasonable expectation of privacy

b. Kamuya açık yerde tutulan şeyler

Kişinin kamuya açık yerde tutulan objeler üzerinde makul gizlilik beklentisi olamaz.

3. Müzekkereye dayanarak yapılan aramalar

Aşağıda belirtilecek altı istisna dışında polisin genel olarak arama yapmak için bir arama müzekkeresine ihtiyacı vardır.

a. Muhtemel sebep göstermek

Aranacak yer veya kişi aleyhine arama müzekkeresi alabilmek için, aranacak kişi veya yerde el konulabilecek delil bulunacağına dair muhtemel sebep olmalıdır. Memurlarını arama müzekkeresini verecek olan sulh hakimine, hakim muhtemel sebeplere dayanarak karar vermesini sağlayabilecek şekilde ifade vermeleri gerekir.

1) Muhbir kullanımı

Muhbirin ihbarına dayanarak elde edilen bir ifade “koşulların bütünlüğü” testinin şartlarına haiz olmalıdır. Bu teste göre, muhbirin kendisinin veya bilgisinin kaynağının inanılabilir ve güvenilebilir bir temeli olmasa da ifadesi yeterli olabilir. Muhbirin kimliğinin genel olarak açıklanmadığı akılda bulundurulmalıdır.

2) Yeminli ifadenin doğru olmadığının ispatı⁴⁰

Bir ifadeye dayanarak çıkarılan arama müzekkeresi, savunmanın aşağıdaki üç hususu ispatı halinde geçersiz sayılır:

- (i) İfade verenin yalan beyanının ifadede yer alması;
- (ii) İfade verenin kasten veya ihmalen yalan beyanda bulunması; ve
- (iii) Bu yalan beyanın muhtemel sebep oluşturulmasına büyük ölçüde etkisinin olması.

Beyanın geçersiz sayılması için her üç hususun bir arada bulunması gerekir. Örneğin ifade verenin yalan beyanı arama müzekkeresinin gerekçesini oluşturan bir muhtemel sebep teşkil etmiyorsa bu ifade geçerli sayılır.

iv) Polis bir müzekkerenin geçerliliğine inanabilir

Polisin ilk bakışta geçerli olduğuna kanaat getireceği bir müzekkereye dayanarak elde edeceği deliller, daha sonra müzekkerenin geçersiz olduğu anlaşılrsa da savcılık tarafından kullanılabilir.

b. Müzekkere ilk bakışta açık ve net olarak kabul edilebilir olmalı

Bir müzekkere tam bir açıklıkla aranacak yer ve el konulacak eşyayı tanımlamalıdır.

---

⁴⁰ Going behind the face of affidavit

c. Üçüncü kişinin evinde aramaya müsaade edilir

Şüpheli olmayan kişilerin evlerinde arama yapmak için o evde delil bulunacağına dair muhtemel sebepler olduğu sürece müzekkere çıkarılabilir.

d. Tarafsız ve bağımsız hakim

Müzekkereyi veren sulh hakimi tarafsız ve bağımsız olmalıdır.

e. Müzekkereenin infazı

Sadece polis (özel kişiler değil) bir müzekkereyi infaz edebilir ve bu infaz işlemi gereksiz gecikmeler meydana gelmeden yerine getirilmelidir. Özel kişilerin böyle bir yetkisi yoktur. Polis kapıyı çalmalı ve o yerde bulunma gerekçesini beyan etmelidir (Bu işlemin tehlike doğuracağından veya soruşturmayı engelleyeceğinden şüphelenilen haller hariç). Müzekkere de sayılmamış da olsa polis kanuna aykırılığını tespit ettiği eşyayı müsadere edebilir.

1) Aranılan evde bulunan kişilerin aranması

Muhtemel sebebe dayanarak çıkarılmış bir müzekkere ile aranan evde bulunan kişiler yakalanabilir. Bu müzekkere polise evde bulunan ancak müzekkere de isimleri geçmeyen kişileri arama hakkını tanımaz.

4. Müzekkere zorunluluğunun istisnaları

Aşağıdaki altı istisna kapsamına giren haller dışında tüm müzekeresiz aramalar anayasaya aykırıdır:

a. Kanuna uygun tutuklamaya bağlı arama

Kanuna uygun bir tutuklamaya bağlı olarak polis, ilgili kişiyi ve kişinin silaha ulaşabileceği veya bir delili yok edebileceği yerleri arayabilir. Ayrıca polis suç ortağı olduğunu düşünüyorsa ilgili çevreyi de araştırabilir. Arama yer ve zaman olarak tutuklamayla aynı anda olmalıdır.

1) Kanuna uygun tutuklama

Eğer tutuklama kanuna aykırıysa bu tutuklamaya bağlı olarak yapılan aramalar da kanuna aykırıdır.

2) Kanuni usule uyularak hapsedmeye bağlı arama ⁴¹

Polis tutuklunun üstünde ne olduğunu polis merkezinde arayabilir. Aynı şekilde polis hukuki bir sebebe dayanarak muhafaza altına alınan bir aracı da arayabilir.

---

⁴¹ Search incident to incarceration

b. “Araba” istisnası

Eğer polisin muhtemel sebeplere dayanacak şekilde bir aracın suç delili taşıdığı yönünde inancı var ise polis, aracı ve aradıkları suç delilini barındırabilecek araç bölmelerini arayabilir. Eğer müzekkeresiz bir şekilde yapılacak araç arama işlemi bu istisnaya girecek özellikleri haiz ise polis söz konusu aracı daha sonra aramak üzere polis merkezine çekebilir. Eğer bir aracın kendisi başlı başına suç unsuru oluşturuyorsa polis bu aracı halka açık yerden çekebilir.

1) Yolcu eşyası

Arama şoförün eşyalarıyla sınırlı değildir, yolcunun eşyaları da aranabilir.

2) Araçtaki bagajlar

Eğer polisin araçtaki bagajları aramak için muhtemel sebebi var ise sadece araçtaki bagajları arayabilir, ancak aracın geri kalanını arayamaz.

c. Açık görüş alanı

Polis aşağıdaki hallerde müzekkere olmadan müsadere işlemi yapabilir:

- (i) Kanuna uygun olarak evin içindeyken;
- (ii) Suç delili veya kanuna aykırı eşya keşfederse;
- (iii) Bu delilleri açık görüş alanı içerisinde görürse; ve
- (iv) Keşfettiği veya gördüğü şeylerin suç delili veyahut kanuna aykırı eşya teşkil ettiklerine ilişkin muhtemel sebepleri var ise.

d. İzin

Gönüllü olarak verilen izin polisin yapacağı müzekkeresiz bir aramayı geçerli hale getirir. İzin vermeme hakkına sahip olduğunu bilmek izin verebilmek için bir ön koşul değildir. Arama alanı verilen iznin kapsamıyla sınırlıdır, ancak bu kapsam muhtemel bir kişinin izninin kapsamı olarak algılayacağı sınırlara kadar genişleyebilir.

1) İzin vermeye yetki

Açıkça ilgili taşınmazı kullanmaya veya ilgili taşınmazda ikamet etmeye hakkı olduğu görünen bir kimse aramaya izin verebilir ve aramada bulunan deliller evi kullanmaya veya evde ikamet etmeye hakkı olan diğer kişiler aleyhine kullanılabilir.

e. Durdurma ve arama

1) Standartlar

Yukarıda da belirtildiği gibi polis muhtemel sebebi olmasa da bir suç faaliyeti olduğuna dair yeterli şüpheye sahip olursa bir kişiyi durdurabilir. Eğer polis

durdurduğu kişinin tehlikeli ve silahlı olduğundan şüphelenirse güvenlik amaçlı hızlı bir arama yapılabilir.

2) Müdahalenin sınırı

Polisin, kişinin üzerindeki silahın kişinin üstünde belirli bir yerde saklı olduğuna dair kesin bilgisi olmadığı sürece, arama kişinin elbiselerinin dış yüzeyini yoklama ile sınırlıdır.

3) Delillerin geçerliliği

Bir üst araması sırasında polis dokunmak suretiyle suç aleti olmasından şüphe ettiği aletlere el koyabilir. Bunlar geçerli bir delil olarak kabul edilir.

4) Sürücüyü arabanın dışına davet etmek mümkündür

Bir trafik suçundan dolayı kanuna uygun olarak durdurulan araç sürücüsü başka suç faaliyeti bulunduğu dair şüphe olmasa dahi polis tarafından aracın dışına çıkartılabilir. Eğer polis muhtemel sebeplere dayanarak sürücünün silahlı veya tehlikeli olduğuna kanaat getirirse sürücünün üstünü arayabilir.

f. Takip, kaybolabilecek delil ve diğer acil durumlar

Genel bir “acil durum” istisnası yoktur (örn. Sona eren ve sebebi belirlenmiş bir yangını araştırmaya gerek yoktur). Ancak, (i) kaçan bir suçluyu takip eden polis izinsiz arama ve tutuklama yapabilir ve şüpheliyi bir özel mülkün içinde dahi takip edebilir; (ii) polis kaybolması ihtimali olan delile arama müzekkeresi olmadan da el koyabilir; (iii) zehirli yiyecek veya ilaçlar, tehlike altındaki çocuklar, devam eden yangınlar müzekkere olmadan yapılacak arama ve el koymalar için geçerli bir sebep olabilir.

5. İdari inceleme ve aramalar

İdari görevlilerin de özel mülk ve ticari işletmeleri aramaları için arama müzekkeresine ihtiyaçları vardır, ancak diğer müzekkerelere göre bu müzekkerenin çıkarılması için genel bir gerekçe gösterilmesi yeterlidir.

a. Müzekkeresiz aramaya hak tanıyan istisnalar:

- 1) Bozulmuş veya zehirli yiyeceklere yönelik idari arama;
- 2) Detaylı bir içimde düzenlenmiş olan bir sanayi kolu ile ilgili işe yönelik yapılan idari arama;
- 3) Tutuklular üzerinde yapılan arama;
- 4) Uçağa binış öncesi havayolu yolcularının aranması;
- 5) Muhtemel sebepler olması halinde gözaltındaki kişilerin evlerinin aranması;

6) Muhtemel sebep ve şüphe bulunmasının yanısıra aranılan alanın suç ile bağlantılı olması halinde, iş ile ilgili olarak işlenmiş suçlara ilişkin devlet memurunun masa ve dolaplarının aranması;

7) Kazaya karışan demiryolu işçilerine uyuşturucu testinin yapılması;

8) Uyuşturucu yasağı ile ilgili konumdaki gümrük işlerinde çalışmak üzere başvuru yapanlara uygulanacak uyuşturucu testleri;

9) Yarış sezonunda öğrenci atletlere yapılacak uyuşturucu testleri,
müzekkere olmadan yapılabilir.

6. Sınırlarda ve yabancı ülkelerde yapılan aramalar

a. Yabancı ülkelerde aramalar

Amerika ile önemli bir bağlantısı olmayan yabancılara karşı Amerikan yetkilileri tarafından yapılacak arama ve el koymalar Ek 4. Madde tarafından korunmaz. Örneğin Meksika'da bir yabancının evinde yapılan izinsiz aramaya dayanarak elde edilen delilin Ek 4. Madde'ye dayanarak mahkeme tarafından kabul edilmemesi gerektiği talebi reddedilmiş ve delil kabul edilmiştir.

b. Sınır veya benzeri yerlerde yapılan aramalar

Sınırdaki yapılan aramalar için müzekkere gerekli değildir. Sınırdaki ne vatandaşlar ne de yabancılar Ek 4. Madde hakkına sahip değildirler. Eğer kaçak yabancıların varlığına dair görevlilerin makul şüpheleri var ise, görevliler şüphelileri sorgulamak için Amerikan sınırları içerisindeki bir aracı durdurabilirler. Sınır görevlileri sabit arama noktasında herhangi bir şüpheli durum olmasa da araçları durdurabilirler, ancak arama yapabilmeleri için geçerli bir sebep veya izin olmalıdır.

c. Uluslararası postayı açmak

Suç unsuru bulduğuna dair makul sebep var ise uluslararası bir posta açılabilir.

d. Göçmen Bürosu'nun⁴² uygulaması

Bir fabrikadaki tüm işçilerin vatandaşlıklarını tespit için inceleme yapabilir. Ayrıca Ek 4. Madde'ye aykırı olarak elde edilmiş deliller dahi sınırdışı etme davalarında kullanılabilir.

e. Tutma

Muhtemel sebeplerle yetkililer midesinde suç unsuru bulduğuna inandıkları kişiyi tutabilirler.

7. Banda alma ve dinleme

Banda alma ve diğer yollarla dinleme Ek 4. Madde çerçevesinde bir arama teşkil eder. Banda alma için izin: (i) geçerli sebep var ise, (ii) şüphelilerin isimleri belirlenmişse, (iii) müzekkerede dinlenecek konunun içeriği belirlenmişse, (iv) banda alma kısa bir zamana yayılmışsa, (v) istenen

---

⁴² Immigration and Naturalization Services

bilgi elde edilince banda alma sona erdirilmişse ve (vi) hangi konuşmaların dinlendiği mahkemeye bildirilmişse verilebilir.

a. İstisnalar

Konuşmacı konuşmasını gizli tutmak için bir çaba sarfetmezse Ek 4. Madde hakkı yoktur.

4. Vicdanı Rahatsız Eden Yöntemlerle Delil Elde Etmek

Uygun Yargılanma Esasına göre adalet duygusunu zedeleyecek biçimde elde edilen delil kullanılmaz. Bir kişinin vücudunda yapılacak aramaların ölçüsü tecavüzün boyutuyla toplumun ihtiyaçlarını dengeleyerek belirlenmelidir. Kan örneği almak genel olarak kabul görse de cerrahi bir operasyon için çok büyük bir ihtiyaç bulunmalıdır.

D. İkrarlar

1. Giriş

Sanığın ikrarlarının delil olarak kabul edebilirliği Ek 4, 5, 6 ve 14. Maddelere uygun olarak yapılacak incelemeye tabidir.

2. Ek 14. Madde - Gönüllülük

Kendini suçlayan bir ifadenin Uygun İşlem Esası kuralı nezdinde geçerli olabilmesi için koşulların bütünlüğü çerçevesinde gönüllü verilmiş olması gerekir. Resmi bir zorlama sonucu alınan ifade gönüllü verilmiş bir ifade olarak kabul edilemez.

1. Zararsız hata testi

Eğer delil olarak kabul edilen gönüllü olmayan ifade dışında başkaca suç delili var ise verilen ceza bozulmaz.

3. Ek 6. Madde - Avukat Desteği Alma Hakkı

Ek 6. Madde tüm cezai yargılama süreci başladıktan sonra sanığın avukat desteği alma hakkını temin eder. Bu madde sanık feragat etmedikçe polisin avukat desteği olmadan ifade almasını yasaklar. Cezai yargılama süreci başlamadan Ek 6. Madde hakkı ihlal edilemez. Göz altına alınmış fakat henüz sanığın bir kişinin Ek 6. Madde'ye dayanan bir avukat tutma hakkı olmasa da Ek 5. Madde'ye (*Miranda* Kuralı) dayanan bir avukat tutma hakkı vardır.

1. Suçlamaya özel olma

Ek 6. Madde hakkı suçlamaya özeldir. Bu yüzden, kişi suçlama ile ilgili olmayan konularda Ek 6. Madde hakkı ihlal edilmeden sorgulanabilir. Ancak bu takdirde Ek 5. Madde'ye dayanan bir ihlal söz konusu olabilir.

4. Zorla Kendine Karşı Yaptırılan Suç İkrarına Karşı Ek 5. Madde İmtiyazı

1. *Miranda* uyarıları

Zorla kendine karşı yaptırılan suç ikrarının Ek 5. Madde imtiyazı çerçevesinde kabul edilebilir olması için sorgulama öncesinde göz altındaki kişi aşağıdaki hususlarda bilgilendirilmelidir:

- (i) Kişinin sessiz kalma hakkına sahip olduğu;
- (ii) Söyleyeceği herşeyin mahkemede aleyhine delil olarak kullanılabilmesi;
- (iii) Bir avukat bulundurmaya hakkı olduğu; ve
- (iv) Avukat bulunduracak maddi imkana sahip değilse talebi üzerine kendisine bir avukat tutulacağı.

2. Zamanlama

Gözaltında bulunan ve bir suçlamayla karşı karşıya bulunan herkese polis sorgusu öncesinde *Miranda* uyarısı yapılmalıdır.

a. Devlet davranışı

Eğer sanık bir devlet görevlisi tarafından sorgulandığını biliyor ise *Miranda* uyarısı yapılmalıdır.

b. Gözaltında bulunma

Bir kişinin gözaltında bulunup bulunmadığı, tarafsız bir şekilde yapılan durum değerlendirmesinde kişinin hareket serbestisinin kısıtlanıp kısıtlanmadığından anlaşılır (örn. Tutuklama bir gözaltı halidir, ancak trafikteki bir kontrol için durdurma gözaltı değildir).

c. Sorgulama

Polisin sanıktan bir yanıt alması sonucunu doğurabilecek her türlü söz veya davranışı “sorgulama” kabul edilir. Ancak sanığın tepkisel olarak o anda verdiği ifadeler öncesinde *Miranda* uyarısının yapılması gerekli değildir.

d. Feragat

Sanık *Miranda* hakkından feragat edebilir, ancak iddia makamının bu feragatin gönüllü ve bilinçli bir şekilde yapıldığını ispat etmesi gerekir.

e. İfade tipleri

Kendini ve başkasını suçlayan ifadelere de *Miranda* Kuralı uygulanır.

f. Büyük Jüri duruşmalarına uygulanmaz

Büyük jüri önünde ifade veren kişiye *Miranda* Kuralı uygulanmaz.

3. Sorgulamayı bitirme hakkı

Suçlanan kişi, polis sorgulamasını, sorgulama öncesinde veya sırasında, sessiz kalma veya avukat desteği alma haklarını kullanarak sona erdirebilir.

a. Sessiz kalma

Eğer suçlanan kimse sorgulamada sessiz kalmak isterse polis kişinin bu isteğine uymalıdır. Anayasa Mahkemesi bu isteğe rağmen daha sonra bu sorgulamadan bağımsız bir suça yönelik sorgulamaya müsaade etmiştir.

b. Avukat desteği alma

Eğer suçlanan kimse açıkça avukat desteği talep ederse sorgulama bir avukat gelinceye kadar durmalıdır. Avukat bulundurma talebi kesin olmalıdır. Sanığın avukatıyla görüşmesine izin verip avukatı gittikten sonra sorgulanması bu hakkın genellikle ihlalidir. Sorgulama sırasında sanık feragat etmediği sürece avukat hazır bulunmalıdır.

4. İhlalin neticesi

Dışarıda bırakma kurallarına göre genel olarak *Miranda* Kuralları ihlal edilerek elde edilmiş deliller yargılama sırasında kabul edilemez.

a. İtirafın sanık ifadesini çürütmek için kullanılması

Miranda Kurallarını ihlal ederek alınmış ifade sanığın şahadetini çürütmek amacıyla kullanılabilir, ancak suç delili olarak kullanılamaz.

b. Sonraki geçerli itiraf kabul edilebilir

Miranda uyarısı yapılmadan alınan bir ifadenin varlığı *Miranda* uyarısı yapıldıktan sonra alınan ifadenin geçerliliğini etkilemez.

5. Kamu güvenliği istisnası

Kamu güvenliğinin söz konusu olduğu durumlarda *Miranda* hakları belirtilmeden yapılan sorgulamaya Anayasa Mahkemesi müsaade etmiştir.

E. Dava Öncesi Teşhis⁴³

1. Suçlama İçin Somut Dayanaklar⁴⁴

1. Ek 6. Madde, avukat desteği hakkı

Bir şüphelinin, suçlama öncesinde teşhis edilmesi için, başkalarıyla birlikte sıralanması anında avukatını bulundurma hakkı vardır. Fotoğrafla teşhis, parmak izi alınması veya yazı örneği alınması gibi durumlarda şüphelinin avukat bulundurma hakkı yoktur.

---

⁴³ identification

⁴⁴ substantive bases for attack

2. Uygun işlem standardı

Eğer, büyük bir ihtimalle yanlış teşhis olasılığı mevcutsa ve teşhis işlemi taraflı bir yapıda ise sanık uygun işlem prensibi ile bağdaşmadığından hareketle teşhis işlemini çürütebilir.

2. Hakkın Temini⁴⁵

Anayasaya aykırı olarak yapılan teşhislerin yaptırımı mahkeme içerisinde teşhis yapılmasının yasaklanmasıdır.

1. Bağımsız Kaynak

Eğer mahkeme içinde yapılan teşhis bağımsız bir kaynağa dayanıyorsa mahkeme öncesi anayasaya aykırı bir teşhis yapılmış olsa da, şahit mahkeme içinde teşhis yapabilir. En çok rastlanan genel bağımsız kaynak örneği suç sırasındaki gözlemdir (örn. Suçun işlendiği sırada 40 dakika boyunca şahit sanığı yakından görmüştür).

2. Duruşma

Anayasal bir hak olmasa da teşhis delilinin geçerliliği jürinin bulunmadığı bir duruşmada belirlenmelidir. Devlet: (i) hazır bir avukat olduğunu; (ii) suçlanan kişinin avukat bulundurma hakkından feragat ettiğini; veya (iii) mahkeme içi teşhis için bağımsız bir kaynağın var olduğunu ispatla yükümlüdür. Usulüne uygun prosedürünün ihlalini ispat yükümlülüğü ise sanıktadır.

F. Yargılama Öncesi Prosedürler⁴⁶

1. Tutuklama İçin Geçerli Sebep Olup Olmadığını Tespit Amacıyla Ön Duruşma Yapılması Hali

Sanığın özgürlüğü sadece geçerli sebep bulunması halinde kısıtlanabilir. Eğer geçerli sebep zaten tespit edilmişse (örn. müzekkereye dayanan tutuklama) o takdirde ön duruşmaya gerek yoktur. Eğer geçerli sebep tam olarak belirlenememiş ve şüphelinin özgürlüğü de sınırlanmışsa makul süre içerisinde (örn. 48 saat) ön duruşma yapılmalıdır. Ön duruşma resmi olmayan bir takibattır.

2. Dava Öncesi Göz Altına Alma, Kefalet

Cezası idam olan suç haricinde pek çok eyalette kefaletle serbest bırakılma müessesesi vardır. Genelde kefalet sanığın mahkemeye gelmesini sağlayacak miktardan daha yüksek olarak belirlenemez. Kefalet verme veya fahiş kefaletle hükmetme işlemleri hemen temyiz edilebilir. Ancak Anayasa Mahkemesi tutukluların tehlike teşkil ettiği veya mahkemeye gelmelerinin şüpheli olduğu hallerde mahkemenin kefaletle hükmetmemesini uygun bulmuştur.

3. Büyük Jüri

1. Büyük Jürinin kullanımı

Büyük jüri tarafından suçlanmaya ilişkin Ek 5. Madde hakkı, Ek 14. Madde içine işlenmemiştir. Ancak bazı eyalet anayasaları büyük jürice iddianame hazırlanmasını öngörmüşlerdir. Mississippi

---

⁴⁵ Remedy

⁴⁶ Pretrial procedures

eyaletinin doğusundaki pek çok eyalet iddianamenin hazırlanması sürecinde büyük jüriyi kullanmaktadır. Batı eyaletleri genellikle savcı tarafından yazılı olarak hazırlanan iddianameye dayanarak takibat yaparlar.

2. Büyük Jüri Soruşturması

a. Gizlilik ve Sanığın Erişim Kısıtlaması

Büyük jüri davaları gizli yürütülür. Sanığın büyük jürinin kendisine karşı bir iddianame hazırladığını açıklama, davada bulunma, şahitlerle yüzleşme ya da büyük jüriye kanıt sunma hakkı yoktur.

b. Avukat desteği ya da *Miranda* uyarılarını alma hakkı olmaması

Büyük jüri önünde tanıklık etmek için bulunan bir şahidin *Miranda* uyarıları alma hakkı olmadığı gibi, büyük jüri önünde tanıklık etmeye çağrıldığında “potansiyel sanık” olduğu yönünde bir uyarı alma hakkı da yoktur. Şahitlerin jüri huzurundayken yanlarında avukatlarını bulundurma hakları da yoktur.

c. Hariç Tutulmuş Kanıt Hakkı Olmaması

Bir büyük jüri, iddianamesinde yargılamaya kabul edilemeyecek delilleri esas alabilir, ve bu durumda suçlanan sanık iddianameyi yasal olmayan kanıtlara dayandığını ileri sürerek iptal ettiremez.

d. Celben Çağrılmaya İtiraz Hakkı Olmaması

Ek 4. Madde uyarınca celben çağrılan kişi, büyük jürinin bir şahidi sorgulamaya çağırmak için muhtemel sebep – ya da herhangi bir nedeni olmadığını söyleyerek itiraz edemez.

e. Azınlıkların Hariç Tutulması

İçinde azınlıkların hariç tutulduğu bir büyük jüri tarafından hazırlanan iddianameye göre verilen mahkumiyet kararı yanlıştın zararsız olup olmadığına bakılmaksızın iptal edilecektir.

4. Seri Yargılanma⁴⁷ Hakkı

1. Standartlar

Sanığın Ek 6. Madde’de tanınan seri yargılanma hakkının ihlal edilip edilmediği, durumların toplamına göre değerlendirilir. Göz önüne alınan faktörler gecikmenin süresi, gecikme nedeni, savunmanın hakkını savunup savunmadığı ve sanığa karşı gösterilen önyargıdır. Seri yargılanma ihlaline karşı hakkın temini, önyargıyla davanın reddidir⁴⁸.

2. Hakkın Başlangıcı

Seri yargılanma hakkı sanık tutuklanana ya da suçlanana kadar başlamaz. Sanık suçlanmışsa ve başka eyalette hapsedilmişse, savunmanın hazır bulunması için makul çaba gösterilmelidir.

⁴⁷ Speedy Trial

⁴⁸ Dismissal with prejudice

Savcının suçlamalarını süresiz şekilde ertelemesine izin vermek de seri yargılanma hakkının ihlalidir.

Not: Savunma, seri yargılanma hakkının verilmesi için suçlamaları bilmek zorunda değildir.

5. Savcının Beraat Bilgilerini Açıklama Sorumluluğu ve Savunmanın Bildirimleri

1. Savcının Beraat Bilgilerini Açıklama Sorumluluğu

Devlet, önemli ve beraata ilişkin kanıtları savunmaya açıklamak zorundadır. Böylesi kanıtların – kasıtlı ya da kasıtsız olarak - açıklanmaması Uygun İşlem Esasının ihlalidir ve savunmanın aşağıdakileri kanıtlaması durumunda mahkeme kararının iptali için bir mesned oluşturur: (i) kanıtlar sanığın lehinedir, çünkü ya yeni suçlamalar getirmekte ya da temize çıkarıcı niteliktedir; ve (ii) önyargıyla sonuca varılmıştır (yani, açıklanmayan kanıtlar duruşmada sunulmuş olsaydı davanın sonucunun farklı olacağına dair makul bir olasılık vardır).

2. Suçun İşlendiği An Başka Yerde Olduğuna Dair Bildirim ya da Akıl Hastalığı Savunması

Sanık, suçun işlendiği anda başka yerde olduğuna ya da akıl hastalığına dair bir savunma yapacaksa, savcuyu bu konuda bilgilendirmelidir. Eğer suçun işlendiği an başka yerde bulunduğu dair bir savunma yapılacaksa, savunma şahitlerinin listesini savcıya vermelidir. Savcı savunmaya savunmasını yürütmek için kullanacağı şahitlerin bir listesini vermelidir. Sanık suçun işlendiği an başka yerde olduğuna dair savunmasını destekleyen şahitler sunamazsa ya da şahidin kendisini mahkemeye getiremezse, savcı duruşma sırasında bununla ilgili yorum yapamaz.

6. Cezai Ehliyete Haiz Olma

1. Cezai Ehliyet ve Akıl Hastalığı Arasındaki Fark

Delilik, savunmanın iddia ettiği suçu işlediği andaki ruh durumu esas alınarak yapılan cezai suçlamaya karşı bir savunmadır. Delilik nedeniyle beraat ettirilen bir sanık yeniden yargılanamaz ve mahkum edilemez, ama bazı durumlarda hastaneye yatırılabilir. Cezai ehliyete haiz olmama ise suçlamaya karşı bir savunma değildir, ama yargılama için bir engeldir. Cezai ehliyet için savunmanın yargılanma sırasındaki ruh durumu esas alınır. Savunma daha sonra cezai ehliyetini geri kazanırsa, o zaman yeniden yargılanıp mahkum edilebilir.

2. Usulüne Uygun İşlem

Bir sanık şu durumlarda cezai ehliyete haiz değildir: (i) suçlamaları ve davaları anlamasını engelleyecek mantıksal ya da gerçekse anlaşıp eksikliği, ya da (ii) avukatıyla makul bir anlayış seviyesinde görüşebilecek yetisinin olmaması. Eyalet, savunmadan cezai ehliyete haiz olmadığını kanıtlamasını isteyebilir, ama bu durumunun “açık ve inandırıcı” şekilde gösterilmesini istemek Anayasaya aykırıdır.

3. Sanığın Tutulması⁴⁹

Başarılı şekilde akıl hastalığı savunması yapan bir sanık suç için öngörülen azami hürriyet bağlayıcı ceza süresinden daha fazla bir süre için bir akıl hastanesine kapatılabilir. Fakat sanık akli dengesi yerine geldikten sonra, sırf başkalarına karşı zararsız olduğunu kanıtlayamadığı için mühletsiz olarak hastaneye kapatılamaz.

7. Dava Öncesi Aleniyet

Savunmanın önyargılı şekilde dava öncesi aşırı aleniyeti, yer değişikliğini ya da yeniden yargılanmayı gerektirebilir.

G. Duruşma

1. Duruşmanın Adil Olması Hakkı

1. Aleni Duruşma Hakkı

Ek 6. ve 14. Maddeler aleni yargılanma hakkını garanti eder, ama bu hak ilgili yargılanma sürecinin aşamasına göre farklılık gösterir.

a. Dava Öncesi Duruşmalar

Muhtemel sebeplere dair önduruşmalar⁵⁰ karine olarak halka ve basına açıktır. Dava öncesi kapalı duruşmalar da⁵¹ halka ve basına açıktır. Ama bunlar sınırlı koşullar altında halka kapalı da olabilir (örneğin, duruşmanın kapalı olmasını isteyen taraf, duruşma kapalı olmadığı takdirde kendisine önyargılı olunacağı yönünde fikir bildiriyorsa ve duruşmanın kapalı yapılmasından başka makul bir alternatif bulunmuyorsa).

b. Duruşma

Savunma ve savcı duruşmanın kapalı olmasına karar verseler bile, basın ve halkın Ek 1. Madde uyarınca duruşmaya katılma hakları vardır. Eyalet, savunmanın itirazına rağmen ceza duruşmalarını anayasa uyarınca televizyon yoluyla yayınlayabilir.

2. Tarafsız Hakim Hakkı

Hakimin savunmaya karşı suiniyet sahibi olduğu görüldüyse ya da sanığın suçlu olması halinde maddi kazancı olacaksa usulüne uygun yargılama hakkı ihlal edilmiştir.

3. Hakimin Hukukçu Olma Zorunluluğu Olup Olmadığı

Savunma aleyhine hafif bir kabahatten takibat başlatılmışsa, ve mahkumiyet halinde yeniden bir hukukçu-hakim önünde yargılanabilecekse sanığın bir hukukçu hakim önünde yargılanma hakkı yoktur. Ancak önemli suçlarda hakimin hukuk eğitimi alması aranır.

---

⁴⁹ Detention

⁵⁰ Preliminary probable cause hearings

⁵¹ Suppression hearings

4. Diğer Uygun İşlem Hakları

Usulüne Uygun İşlem hakkı aşağıda belirtilen hallerde ihlal edilmiş sayılır:

- (i) Duruşmanın jürinin delilleri makul oranda göz önüne almasına olanak vermeyecek şekilde yapılmış olması;
- (ii) Eyaletin sanığı mahkeme önünde mahkum kıyafeti ile durmaya zorlaması; ya da
- (iii) Jürinin savcılık lehine etkilenmeye maruz kalması.

Usulüne uygun işlem beraate imkan verecek tüm delillerin polis tarafından muhafaza edilmesini sağlamaz, ama kötü niyetli davranışları engeller.

2. Jürili Mahkemede Yargılanma Hakkı

1. Sadece “Önemli Suçlar” için Jürili Yargılama Hakkı Olması

Küçük suçlar için jürili mahkemesinde yargılanmaya ilişkin bir anayasal hak yoktur. Bu hak sadece önemli suçlar için tanınmıştır. Bir suçun önemli olmasının tespitinde o suçun altı aydan uzun bir mahkumiyete sebebiyet verebilecek olup olmadığına bakılır. Ayrıca, çocuk suçlarında da bu hak tanınmaz.

a. Mahkemeye İtaatsizlik

Hukuk mahkemeleri önündeki mahkemeye itaatsizlik yargılamasında jürili muhakeme yoktur. Suç teşkil eden hareketlere dair prosedürlerde, toplam ceza altı ay hapis cezasından fazla değilse sanık jürili yargılanma hakkı verilmeden cezalandırılmaz. Eğer bir hakim duruşma esnasında suçlar için toplamda altı aydan fazla hapis cezası öngörmüşse, o zaman jürili yargılamaya gerek yoktur.

1) Şartlı Tahliye

Hakim, suçluyu, jürili yargılanma hakkı vermeden, azami beş yıl için şartlı tahliye edebilir. Ancak, bu şartlı tahliyenin geri alınması halinde kişi altı aydan uzun süreli hapis cezasına maruz kalacaksa şartlı tahliye sözkonusu olmaz.

2. Jüri Üyelerin Sayısı ve Oybirliği

12 üyeden oluşan jürili bir mahkemede yargılanmaya ilişkin anayasal bir hak sözkonusu değildir. Ancak en az 6 jüri üyesi önünde yargılanma hakkı verilmesi gerekir. Anayasa Mahkemesi 12 üyeli jürinin oybirliğinin altında bir oranla alacağı mahkumiyet kararlarını onayabilmektedir. Ancak 8-4 ile alınacak bir mahkumiyet kararını onamayacaktır. 6 kişilik jürilerde kararın oybirliği ile alınması gerekir.

3. Jüride Toplumun Farklı Kesimlerinden Temsilcilerin Bulunmasını İsteme Hakkı

Savunma jürinin toplumun farklı kesimlerini temsil eden kişilerden oluşturulmasını isteme hakkına sahiptir. Jürili yargılanma hakkının ihlal edildiğini ispat için, belli ve sayıca önemli

bir grubun jüride temsil edilmediğinin ispatlanması yeterlidir. Ancak, savunma farklı grupların oransal temsilini isteme hakkına sahip değildir.

a. Irksal ve Cinsiyete İlişkin Ayrımcılık Konusunda Önceden İtirazın Kullanımı

Savcılık her ne nedenle olursa olsun önceden itirazlarını kullanabilirse de, Kanunlar Önünde Eşit Olarak Kanun Hükümlerinden İstifade Etme Hakkı, müstakbel jüri üyelerinin sadece ırklarından ve cinsiyetlerinden dolayı jüriden hariç tutulmalarını engeller. Jüri ön elemelerine ilişkin olarak Kanunlar Önünde Eşit Olmaya dayalı yapılacak bir itiraz şu üç aşamayı kapsayacaktır: (i) savunma, jüri elemesinin ırk veya cinsiyete dayalı yapıldığını destekler durumları ve unsurları göstermek zorundadır, (ii) bunu gösterdikten sonra, savcılığın ırkçılık taşımayan bir eleme olduğunu belirtir bir açıklama yapması gerekir, (iii) son olarak da hakim, savcının açıklamasının gerçekleri yansıtır yansıtmadığına bakacak ve yansıtır ise eleme kararını onayacaktır.

4. Tarafsız Jüri İsteme Hakkı

a. Irka Dayalı Taraf Tutma Durumu ve Sorgulanma Hakkı

Savunma, davanın irksal konularla bağlantılı olması ve kendisinin ırkçı bir davranışla suçlanıyor olması hallerinde, jüri üyelerinin tespitine ilişkin kişisel sorgulamalarda, özellikle ırkçı önyargılılığa ilişkin sorular yöneltebilir.

b. Jüri Üyelerinin Ölüm Cezasına Karşı Olmaları

Ölüm cezası olan davalarda, ölüm cezasına dair tereddütlerini ileten jüri üyelerini eyalet makamları doğrudan eleyemez. Bu durumda bakılması gereken husus, jüri üyesinin düşüncelerinin, hizmet sırasında görevini tam olarak yerine getirmesini tamamen veya büyük ölçüde engelleyecek nitelikte olup olmadığıdır. Bir jüri üyesinin yanlış olarak elendiği bir jürinin ölüm cezası vermesi halinde bu ceza kendiliğinden iade kararına konu olacaktır.

c. Ölüm Cezası İçin Toplanan Jüri

Eğer jüri sanığın ölüm cezasına çarptırılıp çarptırılmayacağına karar vermek için toplanmışsa, jüri üyelerinin elemelerine dair görüşmelerde savunma, jüri üyesinin ölüm cezası taraftarı olup olmadığını sorabilir. Eğer bir jüri üyesi bu soruya olumlu cevap veriyorsa, bu o jüri üyesinin görevini talimatlar doğrultusunda tam olarak yerine getiremeyeceği anlamına gelir ve bu nedenle jüriden ihracı gerekir.

d. Tarafsız Jüriyi Sağlamak İçin Önceden İtirazın Kullanılması⁵²

Eğer bir mahkeme, ihraç edilmesi gereken bir jüri üyesinin ihraç edilmesini reddederse, savunma önceden itiraz ile jüri üyesini ihraç edebilir. Bu durum Anayasaya aykırı bir durum oluşturmaz.

---

⁵² Preemptory Challenge

5. Birbiri ile Tutarsız Mahkeme Kararları

Tutarsız kararlar (mesela, savunmayı suçlu bulup, aynı delillere dayanarak suça iştirak edeni suçsuz bulma) tekrar görülemez.

3. Avukat Tutma Hakkı

Sanık avukat tutma hakkına sahiptir. Bu hakkın mahkemede ihlali, kararın dönmesine neden olur. Mahkeme dışındaki redlerde ise, zararsız hata kriteri uygulanır.

1. Avukat Tutma Hakkının Uygulanacağı Safhalar

Sanık özel olarak tuttuğu avukat tarafından veya yoksul ise eyalet tarafından atanacak bir avukat tarafından aşağıdaki aşamalarda temsil edilme hakkına sahiptir: (i) nezaretteki polis sorgulamaları, (ii) nezarete olsun olmasın itham sonrası⁵³ sorgulamalar, (iii) takibata yol açacak muhtemel sebeplerin tesbiti için ön sorgulamalar, (iv) mahkemede suçlamanın resmen sanığa tebliğ edilmesinde, (v) suçlu bulunma sonrası sıralanma, (vi) suçunu kabul etme ve cezalandırılma safhası, (vii) ağır cürüm davaları, (viii) hapis cezasının uygulandığı kabahatlar, (ix) duruşma esnasında gece duraklamaları ve (x) temyize başvurma.

2. Avukat Tutma Hakkının Uygulanmayacağı Safhalar

(i) Kan tahlilinde, (ii) yazı örneği veya ses kaydı alınmasında, (iii) suçlu bulunma öncesi veya soruşturma sıralanmasında, (iv) fotoğrafla kimlik tespitinde, (v) tutuklama için muhtemel sebeplerin tesbitine dair ön duruşmalarda, (vi) sanığın duruşmadaki şahadeti sırasındaki kısa aralarda, (vii) şartlı salıverilmenin iptali prosedürlerinde, (viii) suçlu bulunma sonrası prosedürlerde avukat tutma hakkı uygulanmaz.

3. Avukat Tutma Hakkından Feragat ve Kendini Savunma Hakkı

Eğer hakim sanığın feragatinin bilinçli ve bilgi sahibi olarak yapıldığına kanaat getirirse, sanık kendini duruşmada savunma hakkına sahiptir. Sanığın kendini savunma kapasitesinin bulunması aranmaz. Sanık temyiz aşamasında kendini temsil etme hakkına haiz değildir.

4. Yoksulluk ve Masrafların Tazmini

Eyaletler genellikle yoksulluğa yakın hallerde avukat sağlamaktadır. Ancak, suçlu bulunan kişilerin ödeme yapabilecek hale gelmeleri durumunda yapılan harcamalar tazmin edilebilir.

5. Avukatın Etkin Yardımı

Avukat tutma hakkına ilişkin Ek 6. Madde etkin avukat haklarını içerir. Bu haklar birinci temyizi de kapsar. Esas olarak avukatın etkin desteği olduğu varsayılır.

a. Etkin Olmayan Yardım Durumları

İddia eden tarafın etkin olmayan destek göstermesi:

---

⁵³ post-indictment

(i) Avukatın yetersizliği;

(ii) Avukatın yetersiz olması halinde dava sonucunun farklı olacağı hakkı.

Böyle bir iddiada bulunan kişi çeşitli kifayetsizliklere dikkat çekmeli ve iddiasını tecrübesizliğe ve hazırlık için zamansızlığa, suçlamaların ağırlığı, savunmanın komplike oluşuna ve şahitlerin kabul edilebilirliğine dayandırmamalıdır.

b. Etkinlik Taşımayan Destek Teşkil Etmeyen Koşullar

Etkinlik taşımayan destek teşkil etmeyen koşullar (i) duruşma taktiği, (ii) kanuni mesnedi olan meselelerde tartışma hususunda başarısızlık, (iii) sanığın isteği üzerine devam edilmesi hususunda ret ve (iv) ileride hükümsüz kalabilecek bir anayasal savunma ileri sürülmesi konusunda başarısızlıktır.

6. Menfaat Çatışması

Birlikte temsil tek başına yeterlidir. Diğer yandan, bir avukat menfaat çatışması ile sonuçlanan bir duruşmada görüş bildirdiği ve mahkeme de ayrı avukat tayin edilmesini reddettiği takdirde, sanık bozma hakkına başvurmaya sahiptir.

7. Savunma Hizmetlerini Destekleme Hakkı

Sanık akıl sağlığının yerinde olmadığına dair bir kanıt sunduğunda, eyalet sanığın hazırlığı için bir psikiyatrist bulmak zorundadır.

8. Anayasal Paralara El Koyma

Avukata danışma hakkı, sanığa sağlanan anayasal sosyal yardımlardan ilaç parasına, ilaç parası ile alınan mallara, sanık bu parayı veya malları avukat tutmada kullanacak olsa dahi, el konulmasını engellemez.

9.şahitlikte Hakkın Kısıtlanması

Sanık şahitlik esnasında avukatına danışamaz ve avukatından kısa aralıklar esnasında (ör: 15 dakika) ayrı tutulabilir.

4. şahitleri Yüzleştirme Hakkı

Ek 6. Madde ceza yargılamasında savunmaya muhalif şahitleri yüzleştirme hakkı verir. Söz konusu hak kat'i değildir. Önemli bir kamu amacına hizmet ediyorsa birebir yüzleştirme şart değildir (ör: çocuk şahitleri travmadan koruma). Hakim rahatsızlık veren sanığı çıkartabilir ve isteyen sanık duruşma esnasında salonu terk edebilir.

1. Yardımcı Sanığın İkrarına Başlangıç

Eğer iki kişi birlikte yargılanıyor ise ve biri diğerini etkileyecek şekilde ikrarda bulunuyorsa, yüzleştirme hakkı dolayısıyla bir sanığın ikrarı diğerininki ile bağdaşsa bile birbirine bağlanamaz. Diğer yandan bu şekilde bir ikrar aşağıdaki şartlarda yapılabilir:

- a. Diğer sanık ile ilgili tüm bölümler çıkartılabilir;
- b. İtirafıta bulunan sanık kürsüye geçer ve kendisini iddia edilenler hususunda çapraz sorguya alınır; veya
- c. Şahadet etmeyen yardımcı sanığın ikrarının zorla alındığını iddia eden sanığın bu iddiasını çürütmede kullanılır.

2. Başkasından Duyma

Başkasından duyma belirtildiğinde sanığı beyan eden ile yüzleştirmeyi inkar etme hakkını sanığa verir. Eğer kulaktan duyma ilk (i) yargılama sırasında yapılmış olsaydı soruşturma iyi niyetli olarak mahkeme içi şahitlik ile yapılmış ancak başarısız olunmuş olsa, ve (ii) savunma ikrar edeni şahitlik için çapraz sorguya tabi tutabilseydi veya başka şekilde doğruluğunu kontrol edebilme imkanı olsaydı.

5. İspat Mecburiyeti ve Delil Yeterliliği

Uygun yargılama esası savcılık makamının makul şüphenin ötesinde suçu ispat etmesi halinde tüm ceza davalarında gereklidir. Masumiyet karanesi uygun yargılamanın en basit unsurudur. Diğer yandan, eyalet genellikle akıl sağlığı veya kendi savunması ile ilgili olumlu savunmaya ilişkin ispat külfetini savunmaya yükler.

1.Karineler

Emredici bir karine veya ispat külfetini sanığa geçiren bir karine, savcılığın suçun tüm unsurlarının makul şüphenin ötesinde ispatlanmasını öngörün Ek 14. Maddeyi ihlal eder.

H. Suç Teşkil Eden İddialar Ve İddia Uzlaşması

1. İddiayı Kabul Etmek

Jürili muhakemede suçu kabul etmek Ek 6. Maddeden feragat anlamını taşır. Hakim sanığa şahsen aşağıdakileri bildirmelidir:

- (i) iddia edilen konunun sorumluluğunun özelliğini ;
- (ii) alınabilecek maksimum ceza ve emredici minimum cezai oranı (Ancak hataen özel bir şartlı tahliye şartının atlanması hayati değildir);
- (iii) Sanığın suçu kabul etmeme hakkı olduğunu; ve
- (iv) Sanığın suçu kabul ettiğinde muhakeme hakkından feragat edeceğini.

1. Zabıtın Tam Olması Gerekliliği

Zabıt, suçun kabul edilmesi esnasında tutulur. Zabıt, iddianın rizaen ve sanığın akli melekeleri yerinde iken yapılmış olduğunu göstermelidir.

2. Hakkın Sağlanması

Amacını karşılamak için hataen hakkın temini, iddianın geri çekilmesi ve yeni bir iddiada bulunması anlamına gelir.

2. Ceza Verilmesi Sonrası Suç Teşkil Eden İddiaların Yeni Bir Dava İle Dolaylı Yoldan İleri Sürülmesi

Sanığın alternatifleri içinde lehine gözüken iddialar yeni bir dava ile dolaylı olarak ileri sürülme konusundan muaftır. Ancak bir iddia (i) gayri iradi hareket (iddia etmede başarısızlık), (ii) yetkisizlik, (iii) dava vekilinin yetersiz desteği, veya (iv) süregelen iddia uzlaşmasında başarısızlık nedeniyle bir yana bırakılabilir.

3. İddia Uzlaşması

İddia uzlaşması ancak savcıya ve savunma makamına karşı uygulanabilir. İddiayı kabul etmek durumunda olmayan hakime karşı öne sürülemez. Suç savcının sanığı daha ağır bir suçla itham etmesi tehdidine karşılık olarak kabul edilmiş bile olsa işbu kabul gayri iradi sayılmaz. Sanığın jürili muhakemeyi talep etmesi hali kendisine daha ciddi bir suç isnadına olanak tanır.

4. Suçu Kabul Etmenin Yan Etkileri

Suç ikrarı diğer yargılamalarda da kullanılabilir (ör: ceza artışının temeli olarak). Diğer yandan, suçun kabulü ne delilin hukuka aykırılığından feragat etme anlamına ne de sonraki hukuki tazminat davalarında sahip olunan Ek 4. Madde haklarından feragat anlamına gelir.

I. Cezalandırma ve Cezalandırmaya İlişkin Anayasal Haklar

1. Cezalandırmaya İlişkin Usuli Haklar

Sanık muhakeme esnasında avukatına danışma hakkına sahiptir. Genellikle muhakeme başkasından alınan duyuma ve doğrudan sorgulama raporlarına dayanır (ör: savunmanın yüzleştirme veya çapraz sorgulama hakkı yoktur). Diğer yandan, genişletilmiş muhakeme yeni doğru bulgular gerektiren bir kanuna dayandığında, (ör: sanığın akıl sağlığı yerinde değilse), bu durumlar yüzleşme ve çapraz sorgu hakkı veren metinde bulunmalıdır.

1. Ölüm Suçlaması

Ölüm cezası öngörülen yargılamada sanık diğer muhakemelerde verilenden çok daha fazla yüzleşme hakkına sahip olmalıdır.

2. Temyizde Bozmadan Sonra Yeniden Yargılama Sırasında Daha Ağır Mahkumiyet

İlk duruşmadaki hükümden sonra başarılı bir temyiz sonrası yeniden mahkum edilen sanık için daha fazla bir cezaya hükmedilirse, hakim daha ağır mahkumiyetin nedenlerini zapta geçirmek zorundadır. Bu durum sanığın temyiz hakkından ötürü cezalandırılmasını engeller.

1. İstisnalar

Hakim, daha ağır bir ceza, yeniden yargılama sonrasında veya jüri yargılaması uygulanan bir eyalette verilmişse, ikinci jüriye birincisinin hükmü açıklanmış olmak şartıyla, daha ağır cezanın nedenini açıklamak zorunda değildir.

3. Cezalandırmaya İlişkin Önemli Haklar

Ek 8. Madde, zalimce ve alışlagelmedik cezaları yasaklar. İşlenen suçun ciddiyeti ile büyük oranda orantısız olan cezalar zalimce ve alışlagelmedik olarak nitelendirilir. Eyalet temyiz mahkemeleri, temyiz sonucu verilen ölüm hükmü ile diğer benzer davalarda verilen cezaları karşılaştırmak zorunda değildir.

1. Ölüm Cezası

a. Cinayet Halinde

Ölüm cezası, ancak hakime veya jüriye makul bir takdir hakkı, sanık hakkında tam bilgi ve karar aşamasında yönlendirme sağlayan bir kanuni usul ile verilebilir. Yazılı Kanun belirsiz olamaz. Bunun ötesinde, yargılama makamının tüm hafifletici sebepleri göz önünde bulundurmasına imkan vermelidir. Hakim, jüri ömür boyu hapis cezası verdiği halde ölüm cezasına hükmedebilir.

1) Önceki Mahkumiyetlere Dayalı Olması

Ölüm cezası sanığın önceki mahkumiyetlerinden dolayı ağırlaştırıcı neden sonucu oluşmuşsa, önceki mahkumiyet hükümsüz kaldığında ceza hükmü bozulmalıdır.

2) İnceleme

Ölüm cezasının, içerdiği ağırlaştırıcı ve hafifletici nedenler yeniden değerlendirilir. Belirsiz veya anayasal olmayan bir etken tarafından ölüm cezasına hükmedilmiş olsa dahi yine de uygun görülebilir.

b. Tecavüz ve Kastın Aşılması Suretiyle Adam Öldürme

Ek 8. Madde yetişkin kadına tecavüz edilmesi suçundan ölüm cezasına hükmedilmesini yasaklar, çünkü ceza suç ile orantısızdır. Ayrıca, kastın aşılması suretiyle adam öldürmede, adam öldürenin asıl iştirak eden olduğu ve insan hayatına sorumsuzca değer vermiyor olduğu tespit olunmadıkça, ölüm cezası verilemez.

c. Akıl Sağlığının Gerekliliği

Ek 8. Madde yargılama sırasında akıl sağlığı yerinde olmayan bir mahkuma suçu işlediği sırada akıl sağlığı yerinde olsa da ölüm cezası vermeyi yasaklar.

d. Küçükler İçin

Ölüm cezasını gerektiren cinayeti işlediği sırada 16 yaş ve üzerinde olan katillere uygulanır. Suç işlendiği zaman 16 yaşın altında olanlar hakkında ölüm cezası hükmü vermek yasaklanmıştır.

2. Statü Suçları

Belirli bir “durumda (statü) olmayı suç kabul eden bir kanun Ek 8. Maddeyi ihlal eder; çünkü kanun sadece tehlikeli bir hareket teşkil eden bir ihtimali suçu saymaktadır. Diğer yandan, belirli bir statü ile ilgili özel cezai işlem yapılmasına cevaz vardır. (Ör: alkollü araba kullanma)

3. Sanığın Yalancı Şahitliği

Yargılamayı değerlendirirken, hakim sanığın kendi adına yalancı şahitlik yapmış olabileceği inancını gözönünde bulundurur.

4. Ödeyemeden Dolayı Yoksulların Hapsedilmesi

Ödemeden tutuklama süresi ceza için kanunda belirtilen üst sınırı aşarsa ve cezayı veya mahkeme masraflarını doğrudan ödeyememe şeklinde sonuçlanırsa, ayrımcılık meydana gelir ve kanun hükümlerinden eşit olarak istifade etme hakkı ihlal edilmiş olur.

J. Temyiz Hususunda Anayasal Sorunlar

1. Temyiz Hakkı Olmaması

Federal anayasal temyiz hakkı yoktur.

2. Kanun Hükümlerinden Eşit Olarak İstifade Etme Hakkı ve Temyiz Esnasında Danışma Hakkı

Bir mahkumiyet sonrası inceleme elde edildiğinde, zengine nazaran fakire daha az inceleme hakkı veren şartlar, kanun hükümlerinden eşit olarak istifade etme hakkını ihlal eder. Bu yüzden, ilk temyizde yoksullara avukat masrafı ödenmelidir.

Yüksek mahkeme tarafından takdiri inceleme yapan iki aşamalı sistemi uygulayan temyiz mahkemelerinde, yoksul sanığı takdire dayalı olarak yapılan temyizde avukat temin edilmesine gerek yoktur.

3. Temyizi Bozma Kararından Sonra Yeniden Muhakeme

Uygun yargılanma hakkı duruşmada mahkum olunan suçtan daha ağır bir suçu temyizde bozulan sanığın yeniden mahkum edilmesini yasaklar.

4. Geriye Etki

Anayasa Mahkemesi cezai muhakeme ile ilgili doğrudan incelenen bir davada yeni bir düzenleme çıkardığı takdirde (ör: emsal olaydan alınmayan), kural tüm diğer doğrudan incelenen davalar hakkında uygulanır.

K. Mahkumiyete İlişkin Olarak Bir Mahkeme Kararının Hükümsüzlüğünün Diğer Bir Davada İddiası

1. Dolaylı İddianın Mümkün Olması

Mahkumiyet kararının temyizi mümkün değilse veya başarısız sonuçlanmış ise, sanık genel olarak mahkumiyetin hükümsüzlüğünü başka bir dava ile dolaylı olarak iddia edebilir.

2. Habeas Corpus⁵⁴ Prosedürü

Habeas Corpus prosedüründe yoksul bir kişinin kendisine avukat tayin edilmesini talep hakkı yoktur. Kanunsuz tutma ile ilgili olarak ispat külfeti delil üstünlüğüne sahip olması nedeniyle müştekidedir. Savcılık mahkemenin tutmanın yasal olmadığına dair *Habeas Corpus* kararını temyiz edebilir. Sanık kanuna aykırı olarak tutulduğuna dair *Habeas Corpus* dilekçesini nezarete iken isteyebilir. Genellikle, bu durumdaki kişiler itiraz ettikleri konuda tamamen mahkum edilmemiş kişilerdir.

L. Cezalandırma Sırasındaki Haklar

1. Şartlı Tahliyenin Hükümsüzlüğü Konusunda Danışma Hakkı

Şartlı tahliyenin kaldırılması yeni bir yargılama anlamına geliyorsa, sanık mahkeme safhasında avukata danışma hakkına haiz olduğu gibi tüm meselelerde avukat vasıtası ile temsil edilme hakkına haizdir. Şartlı tahliyenin kaldırılmasından sonra, evvelce hükmedilmiş hapis kararı yürürlüğe konulursa veya mesele şartlı salıverilmenin kaldırılmasını içeriyorsa, avukata danışma hakkı sadece usulüne uygun işlem için gerekliyse mevcuttur. (ör: aksi takdirde sanığın kendisine karşı ileri sürülen konu ve hareketleri inkar etmesi zordur.)

2. Hapishanede Mahkumunun Hakları

Ceza muhakemesi hukukuna özgü en önemli kurallar:

1. Uygun Yargılanma

Kurallar, mahkumların günlük hayatındaki olaylar ile ilgili olarak atipik ve önemli bir sertlik öngörmedikçe hapishane kuralları uygun yargılanma hakkını ihlal etmezler.

2. Ek 4. Madde Koruması Hücreler İçin Söz Konusu Değildir

Mahkumların hücrede gizlilik beklentisi olmamalıdır ve hücrelerinin aranması anlamında Ek 4. Madde korumasına sahip değildirler.

---

⁵⁴ "Habeas Corpus", Amerikan Hukukunda esasen kişinin tutulmasının veya tutuklanmasının yasal olmadığına tespiti için kişiyi mahkeme huzuruna getirmek için çıkarılan mahkeme kararı ifade eder.

3. Mahkemelere Giriş Hakkı

Mahkumlara mahkemelere makul giriş hakkı verilmelidir.

4. Ek 1. Haklar

Konuşma, dernek kurma ve din özgürlüğü konusunda mahkumların Ek 1. Maddede sayılan hakları cezalandırma amacına uygun makul düzenlemeler ile zorlaştırabilir (ör: güvenli ve emniyetli hapisane idaresi). Gelen mektuplar denetlenebilir ancak giden mektuplar denetlenemez.

5. Tıbbi Bakım Hakkı

Bir suçtan dolayı mahkum olan bir kişi eyalet seçimlerinde oy kullanmayabilir ve bu yoksunluk anayasal olarak mahkumiyetten sonraki dönemde de devam edebilir.

M. Aynı Suçtan İki Kez Yargılanma Yasağı

1. Yasağın Ortaya Çıktığı Zaman

Ek 5. Madde uyarınca, bir kişi aynı suçtan dolayı birden fazla kez yargılanamaz. Jüri yargılamasında, yasağın uygulanması jürinin toplanması ve yemininde başlar. Jüri dışı yargılamada,⁵⁵ yasağın uygulanması ilk şahit yemin ettiğinde başlar. Çocuk mahkemelerinde prosedürün başlaması aynı suç için başka bir cezai yargılamayı engeller. Bu yasağın genelleştirilmesi, çocuk mahkemeleri hariç, adli prosedürlere uygulanmaz.

2. Tekrar Yargılanmaya İzin Veren İstisnalar

Yasağın uygulanmasına rağmen bazı istisnai durumlarda tekrar yargılanma sözkonusu olabilir:

1. Bir eyalet, ilk jüri duruşması kararsız⁵⁶ sonuçlanır ise bir sanığı tekrar yargılayabilir.
2. Açık bir zorunluluk olduğu hallerde veya mahkemenin sanığın isteği üzerine esasa ilişkin onama içermeyen şekilde sonuçlanması halinde, esas muhakeme durdurulabilir ve sanık tekrar yargılanabilir.
3. Bir eyalet, bir ceza hükmünün bozulmasının sebebinin hükmü destekleyecek yeterli delil olmaması hali hariç, temyize giden ve verilen mahkumiyet kararı bozulan sanığı tekrar yargılayabilir. Yeniden muhakeme, bozmanın delillerin yeterliliğine değil de sadece delil çokluğuna dayandığı ihlallerde de yapılabilir.
4. İddia uzlaşmasını bozan sanığa karşı suçlamalar tekrar ileri sürülebilir.

---

⁵⁵ Bench trial

⁵⁶ Hung jury

3. Aynı Suç

1. Genel Kural – Aynı Suçlar

Farklı suçların ispatı için bazen aynı unsurlar gerekli olsa da, her bir suç, diğer bir suçun gerektirdiği ek bir unsurun kanıtını gerektirmediği sürece diğerinin aynıdır.

2. Aynı suçu oluşturan suçların cezalarının toplanması

Farklı suçlar, bu kritere göre aynı suçu oluştursa dahi, yasal düzenlemenin amacının bu suçları ayrı ayrı cezalandırmak olması halinde, bu suçları işleyen kişi her bir suç için ayrı ayrı cezalandırılır. Örneğin, sanık hem soygundan hem de suçun işlenmesi sırasında silah kullanmaktan cezalandırılabilir.

3. Daha hafif bir cezayı gerektiren suçu kapsayan suçlar

Daha ağır bir suçun ileri sürülmesi durumunda, daha hafif cezayı kapsayan bir suç için tekrar yargılama yapılamaz. Daha hafif bir suç kapsayan suçun ileri sürülmesi halinde, daha ağır olan suç için, müessir fiil sonrasında mağdurun ölmesi hali hariç, tekrar yargılama yapılamaz. Bir eyalet, aynı olaydan kaynaklanan sanığın daha hafif bir suçu kapsayan bir suça veya bağlantılı bir suça dair ikrarda bulunmasına rağmen, ileri sürdüğü suç için soruşturmaya devam edebilir.

a. İstisna - Yeni Delil

İki kere yargılama yasağının bir istisnası da, kanuna aykırı bir davranışın, daha hafif suçun kovuşturulması sırasında daha oluşmamış ya da yeterli incelemeye rağmen keşfedilememiş olması nedeniyle ancak daha sonra daha ağır bir suçun ispatında ileri sürülmesi halidir.

4. İki kere yargılanma yasağı, bir kişinin daha önce başka bir suçtan cezalandırılmasını ağırlaştırmak için ileri sürülmüş bir davranıştan suçlanması halinde de ihlal edilmiş sayılmaz.

5. Sonradan açılan Hukuk Davaları

İki Kere Yargılanma Yasağı sadece cezai soruşturmaların tekrarlanmasını engeller. Bu nedenle, bir eyalet, daha evvel cezai soruşturmaya maruz kalmış, sanığa hukuki bir takibat başlatabilir. Aynı şekilde, kanunun bir suçu cezalandırmak amacını taşıdığı haller hariç, savcılık hukuki soruşturmaya maruz kalmış olsa dahi bir sanığa karşı cezai takibat başlatabilir.

4. Ayrı Hakimiyet Alanları

İki Kere Yargılanmaya dair Anayasal Yasak, ayrı hakimiyet alanlarındaki mahkemelere uygulanmaz. Bu nedenle, bir kişi aynı davranıştan dolayı hem eyalet mahkemelerinde, hem de federal mahkemelerde yargılanabilir. Ancak hem eyalet mahkemesinde hem de belediye mahkemesinde yargılanamaz.

5. Savcılık Tarafından Temyiz

Savcılık, sanığın esasa ilişkin beraat teşkil etmeyen bir iddiasının reddi halinde, temyize gidebilir. Ayrıca, eğer temyiz tekrar yargılamayı gerektirmeyecekse İki Kere Yargılanma Yasası'na aykırılık oluşturmaz. Kanunun izin verdiği hallerde hükümetin bir cezayı temyiz etmesini engelleyen bir durum yoktur. Ancak, eğer jüri ölüm cezası vermemişse, savcılık onanan karara karşı ölüm cezası verilmesi için tekrar yargılama yoluna gidemez.

6. Kesin Karar Dava Konusu Olmaz⁵⁷

Bu teori uyarınca, eğer savcılık o hakimiyet alanında daha önce yapılmış bir soruşturma sonunda ilgili suçla bağlantılı olmayan fiili deliller elde etmişse, sanık tekrar yargılanamaz.

N. Kendi Aleyhinde Şahadette Bulunmaya Zorlanamama Hakkı

1. Bu Hakkı İleri Sürebilecek Olanlar

Bu imtiyazı sadece gerçek kişiler ileri sürebilirler. Bu hak şirketlere veya ortaklıklara tanınmamıştır. Bu imtiyaz kişiseldir, ve sanık, şahit, veya davaya taraf biri tarafından, eğer vereceği cevap kendisinin aleyhine olacaksa kullanılabilir.

2. İmtiyazın İleri Sürülebileceği Zamanlar

Bir kişi, vereceği cevap deliller zinciriyle bir bağlantı kurulmasını sağlamak suretiyle kendisi aleyhine bir takibat başlatılmasına sebebiyet verebilecekse, o soruya cevap vermekten kaçınabilir. Bu imtiyazın ileride ceza mahkemelerinde ileri sürülebilmesi için, hukuk mahkemesindeki davada da ileri sürülmüş olması gerekir. Bu nedenle, eğer bir kişi hukuk mahkemesinde kendisine sorulan soruya cevap vermekten kaçınmayarak bu hakkı ileri sürmemişse, daha sonra kendisi aleyhine yapılabilecek cezai takibatlarda hak iddiasında bulunamaz.

3. Hakkın Engellenmesi

Ceza mahkemesindeki sanık, mahkemede şahit olmama ve şahit gösterilmeme hakkına sahiptir. Bunun dışındaki hallerde hak kişinin şahit olarak yemin ettirilmesini veya kendisine soru sorulmasını engellemez. Bu durumda kişi soruları dinlemek ve soruları cevaplamak yerine hakkı ileri sürmek durumundadır.

4. Korumanın Amacı

1. Fiziki delillere değil şahadete dayanan deliller

Ek 5. Madde hakkı sadece şahadete dayanan delilleri kapsar. Gerçek ve fiziki delilleri kapsamaz. Sanığın konuşmalarının delil kabul edilebilmesi için, olaylara dayanan bir iddia olması veya açıklayıcı bir bilgi içermesi gerekir.

2. Belgelerin zorunlu olarak temini

Bazı belgelerin teminine ilişkin bir mahkeme kararı eline ulaşan bir kişi, imtiyazı ileri süremez, çünkü evrak temini kişinin kendi aleyhine şahadet etmesi durumunu doğurmaz.

---

⁵⁷ Collateral Estoppel

3. Suçlanmaya neden olabilecek evraklara el konulması

Ek 5. Madde kolluk kuvvetlerinin, Polisin kişinin suçlanmasına neden olacak evrakları aramasına ve el koymasına engel teşkil etmez.

5. İmtiyazın İleri Sürülmesine Engel Durumlara Karşı Yasaklar

1. Sanığın susmasına ilişkin görüş bildirilmesi

Savcılık, sanık tutuklandıktan ve kendisine *Miranda* kuralı bildirim yapıldıktan sonra sanığın sukunetine dair fikir beyan edemez. Ayrıca, savcılık sanığın şahitlik etmemesine dair de görüş bildiriminde bulunamaz. Savunma, hakimden jüriye savunmanın sukunetinin, jüride savunma aleyhine ters bir etki yaratmaması gerektiğine dair uyarıda bulunmasını talep edebilir. Hakim bu uyarıyı savunmanın reddetmesine rağmen kendiliğinden de yapabilir.

a. İstisna

Sanığın avukatının sanığın olayları kendi tarafından anlatmasına izin verilmediği iddiasında bulunmasına cevaben, savcılık sanığın şahadette bulunmaması hakkında fikir beyan edebilir.

b. Zararsız Hata Kriteri

Bu kriter, savcının izin almadan sanığın sukuneti hakkında görüş bildirmesi halinde uygulanır.

6. İmtiyazın Kaldırılması

Sanık, eğer savcılığa karşı yeterli derecede dokunulmazlık elde ederse sorulara cevap vermeye zorlanabilir.

a. “Kullanma ve Başka Kaynak Kullanma” Dokunulmazlığı

Bu dokunulmazlık şahidin şahadetinin ve bu şahadete dayanarak elde edilen delillerin şahit aleyhine kullanılmayacağına dair güvence sağlar. Ancak, eğer savcılık delilleri şahidin şahadetinden değil de başka bir kaynaktan elde ettiğini ispatlarsa, sanık aleyhine takip başlatılabilir.

b. Dokunulmaz Şahadetin Kişinin İsteği Dışında Yapılması

Dokunulmaz şahadet kişinin isteği dışında yapıldığı için rıza dışıdır ve kişinin mahkemedeki şahadetinin geçersiz hale getirilmesi için kullanılamaz. Ancak, yalancı şahitlik halinde dokunulmaz şahadet kullanılabilir.

c. Şahadetin Başka Bir Hakimiyet Alanında Kullanılması Yasağı

Federal savcılar, eyalet tarafından verilen dokunulmazlık uyarınca tanınan şahadeti delil olarak kullanamazlar.

2. Suçlanmanın İmkansız Olması

Eğer suç zaman aşımına uğramışsa veya başka bir nedenden dolayı ileri sürülemiyorsa, kişi kendi aleyhine şaadete bulunmama imtiyazından yararlanamaz.

7. İmtiyazdan Feragat

Bir ceza muhakemesi savunması, şahit koltuğuna oturmak suretiyle kendisini çapraz sorgulamaya konu etmesi halinde bu imtiyazdan feragat etmiş sayılır. Şahit ise sadece suçlamaya neden olabilecek bilgiyi açıklamak suretiyle bu imtiyazdan feragat etmiş sayılır.

KAYNAKÇA

The Federal Court System In the United States, Office of Judges Program, Administrative Office of the U.S. Courts, 2001, 2. Baskı.

BarBri Bar Review, Harcourt Professional Education Group, Inc., 2001.